

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 11.3.2021

3 | 21

Etätyö
vakiintuu,
mutta millä
ehdoin?
s. 6

Tasa-arvo-
koulutus
parantaisi
journalismia
s. 4

Journalistiliitto
100 vuotta
— herrakerhosta
edunvalvojaksi
s. 22

Vaalikoneet vaikuttavat
äänestyspäätöksiin.
Millaista valtaa käyttävät
koneiden tekijät?

14

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

Hyvä pomo kuuntelee ja uskaltaa muuttaa mieltään.

s.32

"Unelmoin, että talousjournalismi olisi jatkuvassa nousukiidossa."

Arno Ahosniemi

s.10

Maria Pettersson ● Twitter: @mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Journalistiliitto on aina vaatinut mahdolltomia

Journalistiliitto täyttää 28. maaliskuuta sata vuotta. Koko historiansa ajan se on ajanut mahdolltomia asioita.

Ensimmäinen mahdoton asia oli ammattiyhdistyksen perustaminen. Tsaari ei ikinä hyväksyisi, että vapaa lehdistö järjestäytyisi! Sanomalehtimiesyhdistys – Publicistföreningen olisi halunnut koota yhteen kaikki sanomalehdistössä työskentelevät (paitsi naiset), mutta tsaari kielsi hankkeen kahdesti. Ei onnistu!

Luulo oli väärä. Sata vuotta sitten mahdotomasta tuli mahdollista.

NUORI, SISÄLLISSODASTA TOIPUVA maa haki paikkaansa. Journalisteilla piti kiirettä. Töitä oli kuusi päivää viikossa, keskimäärin kymmenen tuntia päivässä, toimitussihteereillä enemmän. Ylityökorvauksia tai ilt- ja viikonloppulisiä ei ollut. Ajatuskin oli mahdoton. Työnantajat eivät ikinä suostuisi vähentämään työaikaa, sillä muuten työt jäisivät tekemättä.

Tilanne oli samankaltainen muillakin aloilla. Sitten työntekijät ja heitä tukevat poliitikot ympäri maata ja maailmaa alkoivat vaatia mahdolltomia. Lyhyempiä työpäiviä. Sairasvakuutusta. Lomia. Viisipäiväistä työviikkoa. Ylityökorvauksia. Eläkettä kaikille. Minimipalkkaa. Työehtosopimuksia. Kaikki täysin mahdolltomia ajatuksia. Yritykset romahtaisivat, taloudesta ei jäisi jäljelle mitään, kukaan ei enää tekisi töitä, ihmiset vetelehtisivät ja alkoholisoituisivat.

Journalistiliitossa yksi pisimmistä taisteluista käytiin työehtosopimuksesta. Vuosikymmenten ponnistelujen jälkeen sellainen solmittiin, ja työntekijöiden oikeuksista saatiin mustaa valkoiselle. Mahdoton oli taas toteutunut. Nykyään kaikki sadan vuoden takaiset mahdotomat tavoitteet on saavutettu joko lainsäädännöllä tai työehtosopimuksilla.

MYÖS SISÄISIÄ MAHDOTTOMUUKSIA on selätetty. Journalistiliiton, silloisen Suomen Sanomalehti-

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

Toimittajalle tärkein -ismi on journalismi.

miesten Liiton, perustivat porvarilliset toimittajat. Vasemmistolaisia ei kutsuttu. Yhteistyö heidän kanssaan oli sula mahdollisuus, sisälissodan haavat olivat liian tuoreita.

Ei mennyt kuin neljä vuotta, ja mahdolltomasta tuli mahdollista. Ymmärrettiin, että toimittajalle tärkein -ismi on journalismi.

Myöskään naisia ei huolitettu mukaan – eihän naisten paikka ollut journalistin vaativassa ja vaikutusvaltaisessa työssä, hyvänen aika! Naiset ja heitä tukevat miehet kumosivat tämänkin mahdolltomuuden. Nykyään jäsenistä noin 60 prosenttia on naisia.

Olemme muuttaneet itsemme 77 herran kerhosta 14 000 media-alan ammattilaisen yhteisöksi, jossa muun muassa journalistit, kustannustoimittajat, av-kääntäjät, viestijät ja tuotannon työntekijät pitävät yhdessä huolta oikeuksistaan.

JOURNALISTILIITTO ON EDELLEEN mahdolltomien tehtävien edessä. Yksi niistä on freelancereiden

tulotason kasvattaminen.

Mutta kun sille ei mahda mitään! Pieni freelancer on tuomittu ikuisesti raatamaan isojen mediatalojen sanelemilla ehdoilla!

Paitsi että mahtaapas, ja eipäs ole. Kollektiivisesta neuvotteluoikeudesta väännetään parhailaan. Koko liiton satavuotinen historia on täynnä toteutuneita mahdolltomuuksia. Mahdoton muuttuu mahdolliseksi, kun riittävä määrä ihmisiä vaatii muutosta. Siksi liiton – siis meidän kaikkien – täytyy tehdä töitä itsemme ja kollegoidemme oikeuksien puolesta. Kyllä, juuri sinun. Tämä on joukkuelaji.

Ei kuitenkaan riitä, että jäämme vain puolustamaan saavutettuja etuja. Meidän on asetettava uusia täysin utopistisia tavoitteita. Haluammeko kuuden tunnin työpäivän? Kolmannen lisäpalkkaa? Tuplalomat?

Kuten aina ennenkin, ajatus tuntuu täysin mahdolltomalta. Mutta meillä on sadan vuoden kokemus siitä, miten mahdolltomasta tehdään totta. ●

KUVA: LIISA HUIMA

Vladimir Gusatinsky on Suomessa yksi harvoja venäjänkielisen median tekijöitä.

Liksat julki? Lakimuutos tavoittelee palkka- tasa-arvoa.

s.42

Kannen/Takakannen kuva: Klaus Welp ja Emmi Nieminen (takakannen eläinhahmo), kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
11.3.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
(31.5.2021 saakka)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Marttinen 050 310 3036
(31.5.2021 saakka)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 4/2021
ILMESTYY 15.4., AINEISTO 7.4.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Kaikkien toimitusten tulee järjestää journalistille tasa-arvokoulutusta, kirjoittaa toimittaja **Susani Mahadura**

Susani Mahadura, teksti ● Aapo Huhta, kuva

SUSANI MAHADURA

- 31-vuotias helsinkiläinen freetoimittaja ja elokuvaohjaaja.
- Opiskellut televisio- ja radiotuotantoa Metropolia-ammattikorkeakoulussa.
- Toimittanut, käsikirjoittanut ja tuottanut Yle Puheelle tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käsittelevää Mahadura & Özberkan -radio-ohjelmaa sekä ihmismieltä käsittelevää Mielen jäljillä -ohjelmaa.
- Ohjannut dokumenttelokuvan Kelet, joka on ainoa mustan transnaisen tarinan kertova suomalainen elokuva.

Kun media mittaa haastateltavien tasa-arvoa, tarkastellaan yleensä sukupuolijakaumaa. Silloin monet vähemmistöt jäävät huomiotta.

Suomalainen journalismi on edelleen pääasiassa valkoista, vammautonta, cis-sukupuolista ja heteronormatiivista. Se näkyy niin tekijöissä kuin haastateltavissa, vaikka Suomi on moniääninen maa. Tämä on ongelma, koska journalismin tulisi heijastaa koko yhteiskuntaa.

Rodullistettuja suomalaisia haastatellaan lähinnä maahanmuuttoon liittyvissä jutuissa, ei esimerkiksi asiantuntijoina politiikkaan, tieteeseen, kulttuuriin tai taiteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Haastatteluvalinnoilla vääristämme käsityksiä siitä, kuka voi olla asiantuntija ja kuka ylipäänsä saa osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kun sallimme vähemmistölle puheenvuoron vain vähemmistöihin liittyvissä aiheissa, työnämme heidät marginaaliin.

KAHTATOISTA MAATA vertaillut *Being Black in the EU* -tutkimus paljasti, että eniten rasismia kokivat afrosuomalaiset. Myös kotimaisten tutkimusten mukaan syrjintää tapahtuu niin työ- kuin asuntomarkkinoilla. Samaan aikaan vähemmistöt loistavat poissaolollaan mediakuvas-toissa, tekijöissä ja johtoportaatissa.

Kun uutisotsikoissa kuvaillaan Eurooppaan saapuvia turvapaikanhakijoita käyttämällä epäinhimillistä luonnonkatastrofeihin viittaavia termejä kuten *vyöry* tai

tulva, syntyy pelkoa, vihaa ja vastakkainasettelua. Sanojen valinta vahvistaa rasistisia stereotyyppioita.

Journalismin tulee olla kunnianhimoisempaa. Journalistien pitää kyetä tunnistamaan, milloin he sortuvat itse syrjivään kielenkäyttöön.

JOURNALISTIT KÄYTTÄVÄT VALTAA valitessaan haastateltavia, näkökulmia, jutunaiheita ja otsikoita. Meidän on kysyttävä, mikä on oma roolimme rasististen rakenteiden ylläpitämisessä ja purkamisessa.

Kauniit puheet tasa-arvosta eivät enää riitä. Nyt on ryhdyttävä toimiin.

Jotta onnistuisimme kuvaamaan yhteiskuntaa monipuolisesti, jokaisen toimituksen velvollisuus on järjestää journalistille tasa-arvokoulutusta. Olemme askeleen lähempänä yhdenvertaista mediaa, kun tekijäkunta moninaistuu.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä arvoja niin Yleisradiolle kuin muillekin mediataloille. Esimerkiksi Yleisradio sanoo haluavansa edistää näitä arvoja niin sisällöissä kuin työnantajainakin.

Jos näin todella on, tarvitsemme toimitusten sisällä perusteellista keskustelua siitä, mitä konkreettista mediatalot ja journalistit voivat tehdä, jotta journalismi olisi aidosti moniäänistä, inklusiivista ja tasa-arvoista.

On mediatalojen tehtävä tarjota journalistille työkaluja ja ymmärrystä siitä, miten näiden keskeisten arvojen tulisi näkyä työssämme ja miten voimme tehdä parempaa journalismia. ●

Maaseudun Tulevaisuuden toimitaja-toimitussihteeri Laura Kuivalahti teki ennen koronaa sujuvasti etätöitä toimittajana, mutta toimitussihteerin roolin siirtäminen helsinkiläiseen kaksioon on ollut hankalampaa. "Isot näytöt ovat olleet nyt vuoden keittien ruokapöydällä."

Maaseudun Tulevaisuus jättää toimituksen – etätyö maistuu monelle, käytännöistä sopiminen sakkaa

Nina Erho, teksti • Liisa Takala, kuva

73 %

73 prosenttia suomalaisista aikoo erittäin tai melko todennäköisesti kokeilla vaalikoneita löytääkseen sopivan ehdokkaan, kertoo Uutismedian liiton teettämä tutkimus vaalitiedon lähteistä. Kuntien päätöksentekoon liittyviä uutisia seurataan mieluiten sanomaja kaupunkilehdistä. Lue lisää vaalikoneista sivuilta 14–21.

Lähde: IRO Research

Ylen tekstisisältöjä puolustava kansalaisaloite kerää allekirjoittajia. Tekijöiden tavoitteena on vaikuttaa jo tekeillä olevaan lakimuutokseen. Lue lisää: journalisti.fi

Vuosi sitten maaliskuussa *Maaseudun Tulevaisuus* hajautti toimituksensa koronan takia etätöihin. Tämän vuoden helmikuussa lehti uutisoi, että poikkeusjärjestelystä tulee pysyvä:

MT siirtyy pysyvästi pois Helsingin toimituksestaan – ”On vain töitä, joita tehdään työntekijöiden asuinpaikkakunnista riippumatta”.

Uutinen herätti toimituksessa hämmennystä, sanoo pääluottamushenkilö **Heli Virtanen**.

Työnantaja oli aiemmin kertonut remontoivansa toimituksen tilat. Viime syksynä se kysyi lehteä kustantavan Viestimedian koko henkilöstöltä, paljonko työntekijät haluavat jatkossa tehdä etätöitä.

Virtasen mukaan toimitus suhtautuu etätöihin myönteisesti. Ongelma oli se, että etätökykselyä seurasi työnantajan radikaalilta kuulostanut ilmoitus uusista työjärjestelyistä, ei keskustelu niiden käytännön toteutuksesta.

”Esimerkiksi toimitussihteerin työ on etänä kuormittavampaa kuin toimituksessa. Isoon näyttöön sidotut työntekijät eivät voi siirtyillä joustavasti paikasta toiseen. Siksi toimitusosaston hallitus ehdotti uutisen jälkeen, että toimitukseen jäisi ainakin deski”, Virtanen sanoo.

Kysymyksiä toimituksella riitti myös etätöyskentelystä: Saavatko kaikki nyt työskennellä mökillä? Korvataanko vain kotoa alkavat työmatkat? Miten ergonomia turvataan? Miten yhteishenki säilytetään?

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Jussi Martikainen sanoo, että uutisen otsikko oli ”vähän dramaattinen”.

Maaseudun Tulevaisuutta tehdään jatkossa koronasta riippumatta monessa paikassa. Toimituksen remontti alkaa syksyllä, ja tilojen määrä putoaa kolmasosaan entisestä. Silti toimituksen tiloista ei luovuta kokonaan.

”Kaikki eivät halua työskennellä kotona, ja muistakin syistä toimitukseen voidaan kokoontua, kuten viimeistelemaan liitelehtiä taiideoimaan.”

Martikaisen mukaan lehden aluetoimittajien kanssa on aikanaan sovittu, että nämä järjestävät itse työtilansa, ja työnantaja on auttanut hankinnoissa tarvittaessa.

”Muiden kanssa etätöysopimuksia ei ole kiirehditty, koska sekä etätömahdollisuus että mahdollisuus työskennellä toimituksessa ovat olemassa.”

Työturvallisuuslain mukaan työnantajan on huolehdittava siitä, että työ ei aiheuta työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa. Se tarkoittaa esimerkiksi, että työvälineiden on oltava ergonomisia.

Velvoite on voimassa myös etätöyssä, vaikka se toteutuisi enemmän olosuhteiden selvittämisenä ja

hankinnoissa avustamisena, sanoo Journalistiliiton juristi **Tytti Oras**.

KUN TYÖN JÄRJESTELYJÄ muutetaan tavalla, joka saattaa vaikuttaa työntekijöiden turvallisuuteen, terveyteen ja työkykyyn, tarvitaan lain mukaan työsuojelun yhteistoimintaa, Tytti Oras sanoo.

”Muutosten vaikutuksia on pohdittava, ja työnantajan on riittävän ajoissa käsiteltävä niiden vuoksi mahdollisesti tarvittavia toimia yhdessä työsuojeluvaltuutetun kanssa tai työsuojelutoimikunnassa.”

Maaseudun Tulevaisuudessa muuttuvat sekä työtilat että työnteon tapa. Viestimedian toimitusjohtajan **Anu Nissisen** mukaan yhteistoimintaneuvotteluille ei ole tässä vaiheessa nähty tarvetta.

”Olemme yhteisen suunnittelun alkuvaiheessa, jossa koko henkilöstö on mukana. Käymme näitä asioita läpi myös yt-neuvottelukunnassa yhdessä luottamushenkilöiden ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Lähtökohtaisesti kyse on vapaaehtoisuuteen perustuvasta etätömahdollisuuksien lisäämisestä.”

JO VUODEN VERRAN jatkuneiden etätöiden käytännöistä keskustellaan yhä muissakin mediataloissa.

Ylen pääluottamushenkilö **Anu Kähkönen** on vienyt työnantajan ja työntekijöiden yhteistoimintaneuvottelukuntaan kysymyksen kodin verkkoyhteyden kuluista etätötilanteessa. Yle tarjoaa kännykkäliittymän, mutta sen avulla on vaikea lähettää esimerkiksi suuria videoita.

Ylen teknologia- ja kehitysjohtaja **Janne Yli-Äyhön** mukaan Yle ei pääsääntöisesti osallistu kodin nettiyhteyden kustannuksiin.

”Tietoliikenne kodissa alkaa olla välttämättömyyshyödyke, kuten vesi ja sähkö. Jos etätöitä on paljon, kotiyhteydestä saa verovähennyksen. Monet tekevät töitä useammasta paikasta, jolloin mobiililiittymä on kätevä.”

Työntekijöiden mielestä työnantajan tulisi osallistua verkkoyhteyden kustannuksiin ainakin silloin, kun yhteyden on kestettävä isoja määriä liikkuvaa kuvaa ja ääntä, ja se on normaalia kalliimpi.

Yli-Äyhön mukaan Ylessä mietitään jo koronan jälkeiseen aikaan liittyviä työnteon kysymyksiä. ”Uutta normaalia” suunnitellaan yhdessä työntekijöiden kanssa.

”Etätö tulee pysyvästi lisääntymään, mutta sataprosenttinen etätö ei ole kenenkään kannalta paras ratkaisu. Toimitilojen tärkeä rooli tulee olemaan turvallisten kohtaamisten mahdollistaminen. Nyt kotiin on voinut ottaa työpaikalta näytön ja työtuolin ergonomiaa parantamaan”, Yli-Äyhö sanoo. ●

”Toimitilojen tärkeä rooli tulee olemaan turvallisten kohtaamisten mahdollistaminen.”

Janne Yli-Äyhö,
Ylen teknologia- ja kehitysjohtaja

”Nykyään poliisi pyrkii usein pikemminkin hallitsemaan julkisuutta kuin edistämään sitä.”

Rikostoimittaja Rami Mäkinen esseessään Journalistin verkkosivuilla 4. maaliskuuta.

Kuka tekee Suomen parasta journalismia? Suuren Journalistipalkinnon saajat ratkesivat 10. maaliskuuta ja Vuoden kuvajournalistit valitaan 1. huhtikuuta. Lue lisää voittajista: journalisti.fi

Journalistien työttömyyskassa Finka sulautuu osaksi uutta jättikassaa

Manu Marttinen, teksti

Uudesta kassasta tulee Suomen kolmanneksi suurin työttömyyskassa. Kolmen kassan yhdistyminen tuo liitolle säästöjä ja lisää kassan yhteiskunnallista vaikutusvaltaa.

Journalistien, näyttelijöiden, muusikoiden ja itsemaksavien työttömyyskassa Finka, Teollisuuden työttömyyskassa ja Rakennusalan työttömyyskassa aikovat sulautua uudeksi työttömyyskassaksi.

Uusi kassa aloittaa suunnitelman mukaan toimintansa vuoden 2022 alussa. Finkan edustajisto kokoontuu 24. huhtikuuta, jolloin se käsittelee sulautumissopimusta.

Uudesta kassasta tulee Suomen kolmanneksi suurin työttömyyskassa. Sillä on noin kaksisataatauhatta jäsentä. Uutta kassaa suurempia ovat vain Yleinen työttömyyskassa ja Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa.

Uuden kassan nimeä ei ole vielä kerrottu.

Finkan hallituksen puheenjohtaja, toimittaja **Kimmo Lundén** sanoo, että fuusio on hyvä asia Finkalle ja Journalistiliitolle. Se tuo säästöjä tila-, hallinto- ja järjestelmäkustannuksiin ja parantaa kassan mahdollisuuksia markkinoida itseään. Isommalla kassalla on myös enemmän vaikutusvaltaa.

”Lainsäätäjät kuuntelevat isompaa kassaa ihan toisella tavalla kuin Finkaa. Isompi kassa pystyy selviämään tehtävistään paremmin kuin pieni kassa”, Lundén sanoo.

Journalistiliiton jäsenen ei tarvitse tehdä muutoksen takia mitään. Kassajäsenyys jatkuu automaattisesti uudessa kassassa.

”Tavoitteenamme on jäsenten tehokas palvelu myös jatkossa. Fuusiossa meille on tärkeää, että kassa on avoin kaikille ja toimialasta riippumaton. Toinen tärkeä asia on, ettei kassan jäsenmaksu ole prosenttiperusteinen vaan euromääräinen, kuten se on nyt Finkassa”, Lundén sanoo.

Viime vuonna Finkan jäsenmaksu oli 159 euroa. Koronan takia maksu nostettiin tälle vuodelle 198 euroon. Tavoitteena on, että maksu putoaa ensi vuonna reilusti. Viime vuoden maksuihin verrattuna fuusio tuo Journalistiliitolle noin 300 000 euron vuotuiset säästöt.

Journalistiliitto ei ole nostanut jäsenmaksua kohonneiden kassamaksujen takia, vaan on kattanut kustannukset sijoitustoiminnan tuotoillaan.

Finka kärsi vuosina 2014–2016 pahoista talousvaikeuksista. Sen tasoitusrahastoaste painui alle lain edellyttämän sadan prosentin. Tämän vuoden talousarvion mukaan rahoitusaste nousee 185 prosenttiin. Teollisuuskassa ja Rakennuskassa ovat hyvin vakavaraisia. Molempien tasoitusrahastoaste on yli 300 prosenttia. ●

Työttömyyskassojen fuusio

- Journalistiliiton jäsenten Finka, Teollisuuskassa ja Rakennuskassa yhdistyvät ensi vuoden alussa.
- Uudessa suurkassassa on jäseniä yhteensä noin 200 000. Teollisuuskassaan kuului viime vuonna noin 135 000, Rakennuskassaan reilut 45 000 ja Finkaan reilut 18 000 jäsentä.
- Yhteensä kassat maksoivat etuuksia lähes 420 miljoonaa euroa.

YHÄ VÄHEMMÄN OIKEUDELLISIA RIITOJA

Journalistiliitto setvi viime vuonna aiempaa vähemmän jäsenten työhön liittyviä oikeudellisia riitoja. Vuoden 2020 aikana liitto oli selvittämässä 25:tä tapausta, joista yhdeksän liittyi yt-neuvotteluissa tehtyihin irtisanomisiin.

Vuosina 2015–2018 oikeustapauksia oli viitisenkymmentä vuodessa. Vuonna 2019 määrä kääntyi laskuun.

”Väheneminen johtuu siitä, että yt-neuvotteluista johtuvia irtisanomisia on onneksi ollut vähemmän. Lisäksi erosopimuksia on tehty aikaisempaa enemmän”, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo.

Lisäksi ratkottiin muun muassa henkilöperustaisia irtisanomisia ja palkkaan liittyviä riitoja.

Freelancereiden palkkiosaatavia jouduttiin perimään oikeuden avulla viime vuonna kolmesti. Kaikkiaan liitto sai perittyä freelancejäsenten palkkioita vuonna 2020 yli 32 000 euroa.

Suurin osa työriidoista on yhä kesken ja ne on pantu vireille jo aiemmin. Vanhin on vuodelta 2015.

Viime vuoden aikana ratkaisu saatiin yhdeksään juttuun. Niistä neljä sovittiin jo ennen raastupaa ja yksi kesken oikeudenkäynnin.

Kahdessa tapauksessa työntekijä voitti ja kahdessa hävisi.

Marja Honkonen

OIKAISUT

Toisin kuin *Journalistin* 2/2021 jutussa Lännen Mediasta kerrottiin, Sulka Hattuun-palkinto on *Aamulehden*, ei Alma Median myöntämä.

STT:n siteeratuimmat -listaa käsitelleen jutun kuvatekstissä taas kerrottiin virheellisesti, että kaikki kuvassa olleet olisivat Ylen talous ja arki-toimituksesta. Kuvassa oli toimittajia useasta Ylen toimituksesta.

Marja Honkonen

YRITTÄJIEN TYÖTTÖMYYSTURVAA JATKETAAN

Hallitus aikoo pidentää kesäkuun loppuun työttömyysturvalain väliaikaista muutosta, jonka turvin myös yrittäjät ovat olleet oikeutettuja työmarkkinatukeen. Oikeuden piti päättyä maaliskuun lopussa.

Työmarkkinatukea saadakseen yrittäjän on aiem-

min pitänyt ajaa yritystoimintansa alas. Nyt yrittäjä voi ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon ja antaa selvityksen koronaepidemiasta johtuvasta tulojen vähenemisestä tai päätoimisena yrittäjänä työskentelyn päättymisestä.

Journalistiliiton freelancejäsenilleen tekemässä kyselyssä viime vuoden lopulla noin neljännes vastanneista kertoi hakeneensa työmarkkinatukea. Heistä valtaosa oli myös saanut sitä.

Marja Honkonen

Koskelan surman uutisoinnissa jäi kertomatta, kuka leikkasi lapsilta

Koskelassa kuoli joulukuussa lapsi. Häntä oli kiusattu koko koulupolun ajan, hän oli lastensuojelun asiakas ja hänet pieksi hengiltä kolme muuta lasta.

Toimittajat ovat tutkineet perusteellisesti koulun, lastensuojelun ja kiusaamisen vastaisten kampanjoiden porsaanreikiä. On herätelty keskustelua vanhempien vastuusta ja erityisopetuksen surkeasta tilasta.

Koulukiusatun nuoren kohtalo on yhdistetty koulujen jatkuvaan resurssipulaan ja henkilöstövajeeseen. Erityistä tukea ei ole tarjolla riittävästi, luokissa on levotonta ja ylityöllistetyt opettajat venyvät itsensä uuvuksiin. Lasten mielenterveyspalvelut ontuvat. Valmiiksi huojuvan korttitalon päälle iski korona.

Kun Koskelan murhenäytelmän vastuullisia etsittiin, kuntapoliitikot jätettiin kuitenkin rauhaan. Siis ne tyypit, jotka päättävät, mihin kunta meidän rahojamme käyttää. Etenkin näin kunta-vaalien alla se on hätkähdyttävää.

Rikostoimittajat ovat uutisoineet siitä, miten rikos on tapahtunut. Tutkivat toimittajat ovat penkoneet eri viranomaisten toimintaa. Samaan aikaan politiikan toimittajat ovat tehtaalle uutisia Helsingin pormestarikamppailun kulissien takaisesta valtapelistä ja kuumista käänteistä.

Helsingistä piirtyy uutisten kautta omituinen kuva kaupunkina, jossa jokin mystinen luonnonvoima kasvattaa luokkakokoja ja näkymätön käsi silppuaa erityisopetuksen kelvottomaan kuntoon.

JOULUKUUSSA, KUN KOKO Suomi kauhisteli Koskelan tapahtumasarjaa ja lasten turvaverkkojen aukkoja, Helsingissä äänestettiin. Kaupungin kolme suurinta puoluetta kokoomus, vihreät ja SDP sekä pienemmistä RKP ja Liike Nyt hyväksyivät budjetin, joka leikkaa helsinkiläisten lasten opetuksesta.

Puhuttiin vastuullisuudesta ja kipeistä ratkaisuista. Leikkausten ainoaksi vaihtoehdoksi esitettiin leikkauksia jostakin muualta.

Erilaisilla kikkailuilla valtuusto sai pienennettyä pormestari **Jan Vapaavuoren** (kok.) esittämää 50 miljoonan leikkausvaatimusta. Jäljelle jääneen

vajeen tilkkeeksi katosi muun muassa Suomen hallituksen myöntämä koronatuki.

Lasten ongelmat ovat räjähtämässä käsiin tavalla, jonka seuraukset pelottavat. Siksi valtion tuki oli korvamerkitty lapsille, jotka ovat koronan aiheuttaman sekasorron vuoksi vakavimmin vaarassa tipahtaa ja syrjäytyä.

Mutta Helsinki päätti, että lapsille ei tarvitse ainakaan antaa mitään lisää.

Suomen rikkain kunta toimii esimerkkinä koko maalle. Espoo on jo ilmoittanut kohdistavansa leikkauksia lapsiin. Tässä tilanteessa toimittajien on otettava vastuullisten aikuisten rooli ja luotava julkista painetta.

Tiedotusvälineiden on etsittävä vaihtoehtoja, jos poliitikkojen mielikuvitus ei riitä muuhun kuin leikkaamiseen.

Olisiko esimerkiksi mahdotonta, että maksaisimme hetken suurempaa kunnallisveroa, jotta lapset saadaan kuiville tästä sotkusta?

Kun sote-uudistus joskus saadaan maaliin, kuntien tärkeimmäksi tehtäväksi jää pitää huolta lasten varhaiskasvatuksesta ja kouluista. Median on pakko ryhdistäytyä ja vahtia, että poliitikot hoitavat tehtävänsä vastuullisesti. Nyt on hyvä hetki aloittaa.

MIKSI SITTEN KUNTAPOLITIikka ei tunnu kiinnostavan mediaa? Ehkä siksi, että 1990-luvun laman jälkeen poliitikot on alettu mieltää ulkoapäin annetun talouskehikon teknisinä toteuttajina.

Tämä näkemys ei päde kuntiin. Kuntapoliitikoilla on aivan valtavasti valtaa.

Jos Helsingissä vihreät olisivat päättäneet kuntavaaliohjelmansa mukaisesti ”pitää heikoimpien, pienten ja luonnon puolta silloinkin, kun ajat ovat vaikeat” ja demarit olisivat taipuneet antamaan ”lapsille hyvät eväät elämään”, lapsiin välinpitämättömästi suhtautuva budjetti olisi kaatunut. Enemmistö päättää.

Kokoomuskin olisi ehkä saattanut vielä miettiä sitä mahdollisuutta, että ”tuki ja apu kohdistetaan oppilaille, jotka sitä tarvitsevat”. Mutta nyt ei tarvinnut.

Ehkä sitten joskus, kun on oikein kova kriisi? ●

Arno Ahosniemi, 43

- Kauppalehden vastaava päätoimittaja vuodesta 2013 ja Alma Talentin yhteistoimituksen esihenkilö.
- Kauppalehdessä eri tehtävissä vuodesta 2002, muun muassa Brysselin-kirjeenvaihtaja 2007–2009.
- Pohjalaisen päätoimittaja 2009. Pesti jäi kolmeen kuukauteen, kun Kauppalehti tarjosi uutispäätoimittajan paikkaa.
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta 2002, MBA-tutkinto Henley Business Schoolista (UK) 2018.
- Aiheutti kohun kesällä 2019 nimittämällä opiskelijoita "syöttöporsaiksi". Taustalla oli SYL:n kannanotto perustulomalliin, jonka toivottiin tuovan opiskelijoille mahdollisuuden palkalliseen kesälomaan.
- Harrastaa golfia, metsästystä, hiihtoa ja poliittista historiaa.
- Naimisissa Talouselämän entisen päätoimittajan, Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtajan Emilia Kullaksen kanssa.

Ilahduit, kun viisi alaistasi lähti kilpailevaan lehteen, Arno Ahosniemi

Kauppalehden vastaava päätoimittaja esittää olevansa ikäistään vanhempi mies, joka odottaa turhaan työtarjousta Etelärannasta.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Olet aina kannustanut ihmisiä vaihtamaan työpaikkaa, ja ilahduit kun viisi alaistasi päätti lähteä yhtä aikaa Helsingin Sanomiin.

Se on markkinataloutta parhaimmillaan, kun ihmiset vaihtavat työpaikkaa. Yleensä vaihtuvuus on hyväksi molemmille organisaatioille ja tässä tapauksessa talousjournalismin laadulle.

Oikeasti mökötit viikon, etkä aio koskaan antaa lähtijöille anteeksi.

Muuten oikein paitsi että en vielääkään ole lopettanut mököttämistä.

Olet ollut Kauppalehden päätoimittajana 12 vuotta. Ihmettelet välillä, miksi mukavaa työtarjousta Etelärannasta ei ole kuulunut.

Kaikki, jotka ovat journalistin työtä tehneet, tietävät, että tämä on todella kiinnostava ammatti. Olen myös lätkynyt EK:n tekemisistä niin paljon, että tuskin ne minua sinne kaipaavat.

Talousmedian tärkein tehtävä on soimata velaksi elävää kansakuntaa – varsinkin opiskelijoita.

Meidän tärkein tehtävämme on käyttää lahjomatonta dataa ja ampuu alas ”totuuksia”, joista yksi on se, ettei velkoja tarvitse maksaa koskaan takaisin. Opiskelijoita emme ole solvanneet, vaan arvioimme kriittisesti Suomen ylioppilaskuntien liittoa, kuten muitakin suomalaisia lobbareita.

Suomalaisen talousjournalismin laatu saavutti lakipisteen, kun sinä johdit Kauppalehteä ja puolivosi Talouselämää.

Vain lukija voi arvioida sitä, milloin talousjournalismi saavuttaa lakipistensä. Unelmoin siitä, että emme koskaan saavuta lakipistettä vaan talousjournalismi olisi jatkuvassa nousukiidossa.

Olit Alma-pomona, kun vaimosi valittiin Talouselämän päätoimittajaksi, ja se on ihan toimiva käytäntö yrityselämässä.

En osallistunut puolisoni nimitykseen millään tavalla, ja hän ei myöskään raportoinut minulle toimessa ollessaan. Pörssiyhtiössä emme voi luistaa hyvän hallinnon periaatteista.

Päisit 18-vuotiaana Mäntsälän kunnanvaltuustoon (kok.), 31-vuotiaana päätoimittajaksi. Olet nyt valmis jäämään eläkkeelle.

Olen erittäin työkeskeinen ihminen ja olisi kovin onnetonta, jos 43-vuotiaana joutuisin etsimään jotain muuta tekemistä kuin päivätyötä.

Naureskelit toimituksessa aikoinaan peliyhtiö Supercellille, nyt kannabisyriyksille – ei niistäkään mitään isoa bisnestä voi tulla.

On totta, että olen kritisoinut peliyhtiöitä siitä, että ne mainostavat ja työllistävät kotimaassa aivan liian vähän. Kannabisyhtiöistä olemme kirjoittaneet jo vuonna 2014, ja niistä voi tulla iso bisnes, vaikka kaikki pankitkaan eivät halua asioida niiden kanssa.

Lempinimesi oli aikoinaan Arno Aikuinen, koska sinulla on aina ollut vanhan miehen sielunmaisema.

Se on totta, olen jo pitkään ollut henkisesti vähintään 60-vuotias, ja *Kuka kukin luulee olevansa* -kirjassa toimittajat Esa Mäkinen ja Mikko Metsämäki arvioivat minun nukkuvan puku päällä.

Alaisesi nauravat tavallesi esittää vanhempaa miestä, ja sinä esität, että et huomaa naureskelua.

Anteeksi en kuullut kysymystä, voitteko puhua kovempaa.

Aloitit metsästysharrastuksen vain siksi, että pääsisit sujuvammin jäseneksi herrojen kerhoihin.

Olen jäsenenä vain poliittisessa keskusteluseurassa Keskiviikkokerhossa ja senkin korona on laittanut pitkäksi aikaa tauolle.

On ihan vähän erikoista, että Kauppalehti opettaa valtakunnan isokenkäisiä metsästäämään.

Vuosittain järjestämämme kurssi on yhtiöllemme sidosryhmätoimintaa, jossa asiakkaamme ja kumppanimme pääsevät tutustumaan metsästykseen, joka on Suomessa yleinen ja arvostettu harrastus.

Kävit Sibeliuksen lukion ja olit teininä lahjakas muusikon alku, mutta sitten jokin meni pieleen.

Moni luokkakaverini oli minua lahjakkaampi, mutta laulan ja soitan edelleen mieluummin kuin hyvin. ●

Näin tekijänoikeusrahat kiertävät

Tekijänoikeusjärjestö Kopioston kautta kulkee vuosittain noin 50 miljoonaa euroa, jotka se jakaa eteenpäin tekijänoikeuksien haltijoille.

Manu Marttinen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Audiovisuaaliset teokset

22,6
miljoonaa euroa

Kaapeli- ja televisio-operaattorit (esim. Telia, Elisa ja DNA) ja oppilaitokset maksavat tekijänoikeuskorvauksia Kopiostolle. Summasta noin 16 miljoonaa euroa koostuu operaattoreiden verkkotallennusmaksuista. Kuluttajalta perittävällä maksulla operaattorit kattavat ohjelmien tallentamiseen liittyvät tekijänoikeuskustannukset.

Oppilaitokset puolestaan maksavat esimerkiksi televisio-ohjelmien opetuskäytöstä noin 3,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Valokopiointi ja digitaalinen käyttö

20,7

Kopiointikorvauksia maksetaan painettujen tai verkossa julkaistujen teksti-, kuva- tai nuottiaineistojen kopioinnista. Opetushallitus ostaa keskitetysti kaikille peruskouluille ja lukioille käyttöluvat, joilla oppilaitokset voivat hyödyntää esimerkiksi sanomalehtiartikkeleita opetuskäytössä. Myös yritykset, kunnat, kirkko ja valtio ovat merkittäviä käyttöluvien ostajia.

Yksityisen kopioinnin hyvitys

5,6

Entinen laitteiden hyvitysmaksu tai "kasettimaksu", joka on nykyään osa valtion budjettia. Ennen maksu perittiin kuluttajalta tyhjän kasetin, tallentavan cd:n tai dvd:n hinnassa. Laitemaksusta luovuttiin vuonna 2015. Taustalla oli maksun perintäjärjestelmän monimutkaisuus ja kalleus.

Lainauskorvaus ja välityspalvelut

1,6

Kopiosto maksaa korvaukset teosten kirjastolainaamisesta kuvantekijöille. Lainauskorvauksista suurin osa, 8–9 miljoonaa euroa, tilitetään Kopioston sisarjärjestön Sanaston kautta kirjailijoille ja kääntäjille.

Opetus- ja kulttuuriministeriön luovan kulttuurin määrärahat AVEKille

1,5

Kulttuurin tukemiseksi tarkoitettua rahaa.

Näin jaettavat rahat kertyvät Kopiostolle

Kopioston tuotot

52 m€

Kulut

6,3 m€

KOPIOSTO

Kopioston toimistossa työskentelee 43 työntekijää neljällä eri osastolla. Henkilöstö koostuu esimerkiksi juristeista, tilitysvalmistajista, tiedottajista, assistenteista, sopimusneuvottelijoista, taloushallinnon ammattilaisista ja tutkijoista. Kuluista noin kaksi kolmasosaa on henkilöstökuluja.

Loput menevät esimerkiksi tietojärjestelmiin, tutkimuksiin, viestintään ja toimitiloihin.

Näin Kopiosto jakaa keräämänsä rahat

AVEKin tuet kotimaiselle av-kulttuurille

Apurahaa voi hakea esimerkiksi elokuvan ja mediataiteen tekemiseen sekä jatko- tai täydennyskoulutukseen.

Ulkomaisille tekijöille maksetut korvaukset

Korvauksia maksetaan esimerkiksi ulkomaisten sanomalehtien opetuskäytöstä ja ulkomaisten kaapelikanavien ohjelmien lähettämisestä.

Verkkotallennuskorvaukset

Gramexille, Teostolle ja Apfille

Rahat menevät elokuva- ja tv-tuotantoyhtiöille, musiikin tekijöille ja tuottajille.

Kopiosto on tekijänoikeusjärjestö, joka edustaa luovan työn tekijöitä, esittäjiä ja kustantajia. Sanasto on kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö, joka palvelee kirjallisuuden tekijöitä ja käyttäjiä.

Julkaisujen valokopioinnin ja digitaalisen käytön korvaukset

Summasta puolet menee tekijöille ja puolet kustantajille. Kopiosto jakaa rahat jäsenjärjestöilleen, jotka jakavat rahat jäsenilleen esimerkiksi apurahoina. Korvausta saadakseen tekijän ei tarvitse kuulua järjestöön.

Tekijöistä suurimman potin, 2,8 miljoonaa euroa, saa vuonna 2021* Suomen tietokirjailijat. Journalistiliiton jäsenen osuutta hallinnoi Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokes.

Jokes saa vuosittain noin 1,5 miljoonaa ja se pyrkii jakamaan koko summan jäsenilleen.

Kustantajista suurimman summan, 3,7 miljoonaa euroa, saa Suomen kustannusyhdistys.

Jakoon

46 m€

Av-teosten opetuskäytön korvaukset Koulutusrahasto Kouran kautta apurahoina ja palkintoina
Apurahaa voivat hakea Ylen ja MTV:n sekä sen tytäryhtiöiden työsuhteiset työntekijät ja seminaarien ja koulutustilaisuuksien järjestäjät.

Lainauskorvaus kuvantekijöille

Korvauksia maksetaan kirjastolainauksen perusteella kuvantekijöille, kuten graafikoille ja kuvittajille.

Av-teosten opetuskäytön ja verkkotallennuskorvaukset ja yksityisen kopioinnin hyvitykset

Jos tekijä on tehnyt tekijänoikeussopimuksen Kopioston jäsenjärjestön kanssa, rahat tulevat tilille automaattisesti.

Huom!

Liiton jäsen.
Muista hakea Jokesin apurahaa ja antaa Kopiosto-valtakirja Journalistiliitolle.

Lähteet:

Sanna Nikula, SJL
Sari Ahonen ja Riikka Kero, Kopiosto
Anna Kähkönen, Jokes
Luvut ovat vuodelta 2019.

*Kopioston arvio vuonna 2021 maksettavista kopiointikorvauksista järjestöittäin.

Ylen vaalikoneen takana on kymmeniä tekijöitä, kymmeniä sivuja väitteitä ja yli puolen vuoden työ. Vaalikone **ei ole lelu**, vaan journalistinen tuote, joka vaikuttaa etenkin nuorten äänestyspäätöksiin. Miten vaalikone **rakennetaan** reilusti? Miten siitä pitäisi kertoa käyttäjille? ➔

Nina Erho, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Karvian pitäisi siirtyä Satakunnasta osaksi Etelä-Pohjanmaan maakuntaa. Kiuruveden kaikki nykyiset koulut on säilytettävä. Kruunupyyn pitää ottaa vastaan lisää kiintiöpakolaisia.

Ylen kuntavaalikoneen piti aueta torstaina 18. maaliskuuta.

Tasan viisi viikkoa ennen h-hetkeä uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö **Ville Seuri** esittelee Teams-haastattelussa 73-sivuista dokumenttia.

Se sisältää Ylen vaalikoneen paikalliset väitteet kaikkiin Manner-Suomen 293 kuntaan, yhdestä kolmeen väitettä per kunta, osan sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kronoby ska ta emot fler kvotflyktingar.

Niiden lisäksi tarjolla on parikymmentä valtakunnallista kysymystä. Vaalikoneen sisällöstä vastaa Seuri, tekniikasta **Jarkko Ryyänen**.

”Minä olen editoinut ja kategorisoinut jokaisen väitteen. Svenska yleläiset ovat kääntäneet niitä. Jarkko syöttää ja koodaa niitä koneeseen. Käsin, joka päivä”, Seuri sanoo.

”Huippuunsa viritettyä teknistä ja journalistista tuotetta” on rakennettu syksystä saakka. Vaalikone avautui ehdokkaille 18. helmikuuta. Edellisissä kuntavaaleissa kone hajosi, kun tuhannet ehdokkaat ryhtyivät syöttämään vastauksiaan. Liian pitkään samanlaisena palvelut ”vanha hoppa” on nyt koodattu uudestaan, ja lisää laskentakapasiteettia saadaan tarvittaessa pilvipalveluiden avulla.

Valtakunnallisten väitteiden laatimiseen on Ville Seurin lisäksi osallistunut tiiviisti kolme politiikan toimittajaa ja kolme datajournalistia Ylestä ja Svenska Ylestä sekä toimittaja **Marjo Pirilä** Yle Lahdesta. Paikallisia väitteitä on tehnyt toistakymmentä aluetoimitusten työntekijää. Moni muukin yleläinen on antanut panoksensa, Seuri sanoo.

Vaalikone julkaistaan suomeksi, ruotsiksi, venäjäksi, englanniksi ja pohjoissaameksi. Valtakunnalliset väitteet käännetään kaikille kielille. Yle Svenska, Yle News, Yle Novosti ja Yle Sápmi päättävät, minkä kuntien väitteet käännetään.

Ennen kuntavaaleja Ylen tuottaman vaalikoneen julkaisee yksitoista muutakin tiedotusvälinettä ja mediataloa, muun muassa MTV, *Apu*, *MustRead*, *Maaseudun Tulevaisuus*, *Kuntalehti*, KSF Media, joka kustantaa muun muassa *Hufvudstadsbladetia* sekä SLP Media, joka kustantaa muun muassa *Kainuun Sanomia*. Vaalikoneen ohjelmoi Webscale-niminen yritys, jonka kanssa Yle on tehnyt

yhteistyötä alkaen eduskuntavaaleista 2019.

Vuodenvaihteessa kuntavaalikoneesta oli valmiina teknisesti julkaisukelpoinen versio, jota on sen jälkeen testattu ja hiottu. Nykyään vaalikoneprojektit alkavat Ylessä viimeistään puoli vuotta ennen vaaleja, jotta kehitystyölle jää tarpeeksi aikaa.

Vuodenvaihteen jälkeen koneelle tehtiin käyttäjätestejä.

”Aina se yllättää, että omasta mielestä hyvin selkeä käyttöliittymä ei sitten ollutkaan kenenkään muun mielestä selkeä”, Ryyänen sanoo.

Projektin loppusuoralla odottaa kuitenkin yllätys, johon tekijät eivät voi vaikuttaa.

ÄÄNIOIKEUDEN IKÄRAJA kuntavaaleissa pitäisi laskea 16 vuoteen.

Eduskuntavaaleissa 2019 Ylen vaalikoneessa vierailtiin noin 1,8 miljoonaa kertaa. *Helsingin Sanomien* vaalikoneessa oli vaalipäivän aamuun mennessä käynyt yli 1,1 miljoonaa suomalaista.

Jos vanhat merkit pitävät paikkansa, vaalikoneita käytetään ahkerasti myös ennen kuntavaaleja. Vaalit oli määrä järjestää 18. huhtikuuta.

Suomi on vaalikoneiden käytön kärkimaita maailmassa. 25 vuoden aikana niistä on tullut vaalien tärkeä tietolähde lähes kaikissa äänioikeutettujen ikäryhmissä. Nuorimmille äänestäjille vaalikoneet ovat jo merkittävän äänestyspäästösten tietolähde.

Vaalikoneet vaikuttavat vaalien tulokseen. Niitä Tampereen yliopistossa tutkineiden **Kari Koljosen** ja **Sami Borgin** mukaan koneet eivät vaikuta kovinkaan paljon useimpien valitsijoiden äänestyspäätöksiin, mutta kuva muuttuu huomattavasti, kun tarkastelu rajataan nuoriin.

Esimerkiksi vuoden 2019 eduskuntavaaleissa lähes puolet alle 30-vuotiaista äänestäjistä sanoi vaalikoneiden vaikuttaneen puoluevalintaansa ratkaisevasti tai melko paljon. Peräti 69 prosenttia katsoi, että vaalikoneista saaduilla tiedoilla oli ollut hyvin tai melko tärkeä merkitys siihen, kuka ehdokkaista äänen sai.

Ylen vaalikoneen laatijoiden tavoitteena on Ryynäsän sanoin ”entistä hienompi, toimivampi ja tehokkaampi väline erityisesti nuorille löytää tietoa ja saada ihmiset äänestämään”.

Silti vaalikone on muutakin kuin hieno yhteiskunnallinen palvelu. Se on vaikuttaja, alusta, jolla kansalaiset – etenkin nuoret – pyörittelevät ihan oikeita poliittisia valintojaan.

Vaalikoneilla on valtaa, joten käyttäjän pitäisi ymmär-

Luemme väitteitämme kuin piru Raamattua ja pyydämme niihin kommentteja asiantuntijoilta ja yleisöltä.

Ville Seuri, Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö

tää, miten ne toimivat ja millaisia journalistisia valintoja niiden taustalla on.

Läpinäkyvyyden ja sitä kautta luotettavuuden nimissä journalistit olisivat voineet pohtia vaalikoneiden asemaa ja toimivuutta perusteellisemmin, Koljonen ja Borg kirjoittavat viime vuonna ilmestyneessä *Käyttöliitymä vaaleihin* -kirjassaan.

Seurin mukaan valta ja vastuu tiedostetaan Ylessä.

”Vaalikone ei ole lelu tai viihdettä. Keskustelemme väitteiden rakentamisesta paljon. Yritämme nostaa esiin asioita, jotka ovat nuorille äänestäjille tärkeitä. Luemme väitteitämme kuin piru *Raamattua* ja pyydämme niihin kommentteja asiantuntijoilta ja yleisöltä.”

KUNTANI PÄRJÄISI hyvin ilman maahanmuuttoa. Kuntani pitää järjestää liputus Pride-tapahtuman kunniaksi.

Vaalikoneilla on paljon hyviä puolia. Toisin kuin muussa politiikan journalismissa, vaalikoneessa kaikki ehdokkaat saavat tasapuolisesti tilaa ja mahdollisuuden perustella kantansa, Kari Koljonen sanoo.

Kansalaisen on helppo tarttua vaalikoneeseen, vaikka hän ei muutoin seuraisi yhteiskunnallisia asioita tarkkaan. Koneet ovat selkeitä kokonaisuuksia ja mediassa näkyvästi esillä.

Vaalikoneet kertovat, millaisia ehdokkaita poliittisiin

tehtäviin on tarjolla ja mikä ehdokkaat ja puolueet erottaa toisistaan.

Etenkin kuntavaaleissa vertailu olisi ilman vaalikoneita työlästä. Viime kerralla ehdokkaita oli Tilastokeskuksen mukaan koko maassa yhteensä 33 618, Helsingissä 1 084, Jyväskylässä 581, Rovaniemellä 308 ja Suomen pienimmässä kaupungissa Kaskisissäkin 51.

KOULUN ON PIDETTÄVÄ yllä kristillisiä perinteitä.

Kriitikoiden mielestä vaalikoneet sisältävät liikaa kysymyksiä aiheista, jotka eivät liity käsillä oleviin vaaleihin, ja aiheesta on keskusteltu näidenkin vaalien yhteydessä. *Helsingin Sanomien* kuntavaalikoneen väitettä ”homo- ja lesboparien” avioliitto- ja adoptio-oikeudesta pidettiin jopa loukkaavana, koska se koskee jo olemassa olevia ihmisoikeuksia.

Vaalikoneita on kritisoitu myös siitä, että niiden väitteet ja teemat suosivat joitakin puolueita toisten kustannuksella ja oheismateriaalit ohjailevat käyttäjää. Väitteissä on nähty niitä laativien journalistien omia näkemyksiä. Koska vaalikoneet toimivat kuin peli, käyttäjät eivät ymmärrä ottaa niitä tarpeeksi tosissaan.

Algoritmit eivät välttämättä tunnista luotettavasti, mistä asioista ehdokas ja vaalikoneen käyttäjä todella ovat yhtä mieltä. Tästä on myös todisteita.

Eduskuntavaaleissa 2019 sekä *Helsingin Sanomat* että Yle saivat vaalikoneidensa algoritmeista lunta tupaan. Vihreiden **Jyrki Kasvi** ja perussuomalaisten **Matias Turkkilä** ihmettelivät, miksi *Helsingin Sanomien* vaalikone ei suosittelut heille heitä itseään, vaikka he vastasivat täsmälleen samoin ehdokkaana ja käyttäjänä.

Silloinen *Seuran* toimittaja **Mikael Vehkaoja** kopioi Ylen vaalikoneeseen perussuomalaisten **Jussi Halla-ahon** vastaukset, mutta vaalikoneen mukaan Halla-aho oli itselleen vasta kolmanneksi sopivin ehdokas.

Hesarin kaksiosainen, sekä puolueen että ehdokkaan huomioiva algoritmi oli ollut samanlainen jo edellisissä eduskuntavaaleissa. Ongelma siinä paljastui kuitenkin vasta, kun uuden feministisen puolueen johto oli ohjeistanut ehdokkaitaan vastaamaan puoluetovereidensa kanssa yhdenmukaisesti *Hesarin* ja Ylen vaalikoneissa. Kritiikin jälkeen *Hesari* korjasi algoritmiaan niin, että puolueen koolla ja ehdokkaiden vastausten yhtenäisyydellä ei ollut koneen suosituksiin enää yhtä suurta merkitystä kuin aiemmin.

Ylen vaalikoneen ongelmaksi osoittautui välimuisti. Se oli luotu auttamaan käyttäjää, joka täyttää vaalikoneen osissa. Jos käyttäjä selasi konetta taaksepäin ja muutti vastauksiaan, koneen tulossivun

laskenta ei pysynyt muutoksissa mukana.

”Kone ei toiminut niin kuin pitää, mutta se ei ollut sel-
lainen helposti havaittava vika, että meillähän on kone-
pelti rutussa”, Jarkko Rynänen sanoo.

”Seuran toimittajasta oli paljon apua. Yleensä vikojen
metsästyksessä on viheliäistä se, että ihmiset eivät ole
kauhean hyviä miettimään takaperin askeliaan.”

YLEN ALGORITMI ON yksinkertainen: se laskee käyttäjän ja
ehdokkaan valintojen etäisyyttä toisistaan viisiportaisel-
la asteikolla. Aluksi jokainen ehdokas on käyttäjälle yhtä
sopiva, mutta etäättyy tästä sen mukaan, montako pykä-
lää vastaukset eroavat toisistaan.

Mallin huono puoli on se, että matemaattisesti ehdok-
kaan kannattaisi valita aina keskivaihtoehto, joka on lä-
hellä sekä käyttäjän ykköstä että viitosta. Keskivalinta
kuitenkin poistettiin ehdokkaiden käytöstä sen jälkeen,
kun vuoden 2018 presidentinvaalien ennakkosuosikki
Sauli Niinistö päätyi olemaan ottamatta vahvaa kantaa
juuri mihinkään.

Yleläiset pitävät selkeitä mielipiteitä poliitikon vel-
vollisuutena. Tutkija Koljosta mietityttää, äityvätkö
ehdokkaat pelaamaan vaalikoneissa myös niillä. Jos
poikkeuksellisen voimakkaita näkemyksiä esittävän eh-
dokkaan kannattajat intoutuvat tekemään vaalikoneita, ja
”tulos” uutisoidaan kritiikittömästi, kokonaiskuva kan-
salaisten näkemyksistä hämartyy. Näin saattoi käy-
dä presidentinvaaleissa 2018, kun perussuomalaisten
Laura Huhtasaaren suosio *Iltalehden*, MTV Uutisten ja
Uutisuomalaisen vaalikoneissa sai näkyvyyttä.

Huhtasaari oli muita ehdokkaita suositellumpi vaali-
koneissa, mutta itse vaalissa hänen osuutensa äänistä oli
vajaat seitsemän prosenttia.

EDUSKUNTAVAALEISSA 2019 Yleä kritisoitiin sen nuorille ja
varsinkin ensi kertaa äänestäville suunnatusta vaalibo-
tista, jonka kysymysten seassa oli taustoittavaa tekstiä ja
videoita. Niitä pidettiin yksipuolisina ja johdattelevina.
Ylen vaalikonekysymyksiä arvosteltiin vihreitä ja vasem-
mistolaisia ehdokkaita suosiviksi. Vaalibotin chat-muo-
toa ja puhekielisyyttä pidettiin outoina.

Kritiikin perusteella Yle lisäsi vaalibotin kysymysten
pohjustukseen näkökulmia ja selkiytti taustoittavien
tekstien ilmaisuja.

”Taustoituksissa pitää olla tosi tarkkana, koska pie-
netkin vihjeet saattavat vaikuttaa johonkin vastaajaan”,
Ville Seuri sanoo.

Ihmiset, jotka eivät juuri seuraa yhteiskunnallista kes-
kustelua, tarvitsisivat vaalikonekysymysten ymmärtä-
miseen eniten apua ja lisätietoa. He kuitenkin viettävät
koneen parissa kaikkein vähiten aikaa, joten lisätieto pi-
täisi tarjota erittäin tiiviissä muodossa. Rankkoja tiivis-
tyksiä on kuitenkin vaikea kirjoittaa ilman johdattele-
vuuden riskiä, Seuri selittää.

Seuri ja Rynänen eivät sulata kritiikkiä vaalikonei-
den kysymysten aiheista. Seurin mukaan sitä tulee paitsi
ilmasto- ja ympäristökysymysten mutta myös maahan-
muuttokysymysten liiallisesta määrästä.

”Nähdäkseni on puolueiden ongelma, jos ne eivät pai-
nota nuorille äänestäjille tärkeitä kysymyksiä”, Seuri
sanoo.

”Jos journalismi käsittelee kaikki aiheet, olisiko se
enää journalismia ja haluaisiko joku kuluttaa sellaista?
Journalismin ydin on poimia asioita, jotka kiinnostavat
isoa tai pientä joukkoa ihmisiä”, Rynänen sanoo.

Tutkija Koljonen on samaa mieltä.

”Onko päätös olla painottamatta mitään aiheita neut-
raalimpi kuin päätös, että tämä on meidän mielestämme
tärkeää ja tästä tulee kymmenen väitettä? Vaalikoneis-
sa journalistilla on mahdollisuus määrittää, mistä
kysymyksistä olisi syytä keskustella. Jos vaalikoneissa oli-
si keskenään erilaisia painotuksia, voisi syntyä moniar-
voisempaa mediaa.”

Toisaalta Koljonen tietää, ettei teemoilla irrottelu ole
välttämättä yksinkertaista. Osa teemoista, kuten talous,
tuntuu uskottavuuden nimissä ”pakollisilta”. Väitteiltä
vie terää se, että niiden on kestettävä relevantteina teko-
hetkestä vaalipäivään riippumatta siitä, mihin suuntaan
keskustelu kurvailee vaalikampanjan aikana.

Kuntavaalikoneita tehdessä on oltu tarkkana, Seuri
vakuuttaa. Vaikka käyttäjät esteissä huomattiin, että
testihenkilöt miettivät luonnostaan valintojaan puo-
lesta- ja vastaan -argumenttien pohjalta, sellaisia ei ole
kuntavaalikoneeseen tulossa.

YMPÄRISTÖ- JA LUONTOARVOISTA voidaan joustaa, jos siten
voidaan luoda työpaikkoja. Kouluissa pitää olla vähintään
kerran viikossa kasvisruokapäivä.

Ylen kuntavaalikoneen helmikuun version valtakun-
nallisista väitteistä viisi käsittelee rahaa, neljä hallin-
toa, neljä terveyttä, kolme perhettä ja koulutusta, kaksi
ilmastoa ja ympäristöä, kaksi maahanmuuttoa, kaksi
vapaa-aikaa ja yksi vähemmistöjä.

Saattaa olla, ettei ympäristö- ja ilmastopainotuksesta
tule tällä kertaa moitteita.

Seurin mukaan teemojen valinnassa on yritetty yhdis-
tää kaksi asiaa: journalistinen harkinta siitä, mitkä asiat
ovat vaaleissa tärkeimpiä, ja se, mitkä asiat vaalikoneen
käyttäjät – etenkin nuoria – tutkimusten mukaan kiin-
nostavat. Lisäksi tekijät ovat miettineet, millaisilla väit-
teillä esiin saataisiin nimenomaan suomalaiselle puo-
luekentälle tyypillisiä arvoeroja.

Vaalikoneen lopulliset väitteet selviävät ehdokkaiden
vastattua. Jos lähes kaikki vastaavat johonkin väitte-
eseen samalla tavalla, väite saa lähteä. Koneen tehtävä on
tuoda esiin ehdokkaiden eroja.

Kroonisesti ongelmallisia ovat esimerkiksi väitteet
vanhustenhoidosta. Kunnissa siitä säästetään, mutta
moni ei halua julkisesti kannattaa säästöjä. Tällä kertaa
kokeillaan tätä: *Kaikille vanhuksille on taattava oikeus pal-
velukotipaikkaan.*

Sisällön lisäksi hiotaan muotoa. Ei kahta väittämää
samaa virkkeeseen. Ei enemmän, vähemmän, parem-
min -tyyppisiä tulkinnanvaraisia määreitä. Ei kielteisiä
väitteitä, koska osa ihmisistä ei huomaa ei-sanaa. Ei vai-
keita termejä, Seuri tiivistää.

Ylen vaalikoneessa kuntavaalit yritetään pitää kunta-
vaaleina panostamalla paikallisiin väitteisiin. Silti myös
haukuttuja mielipide- tai arvoväittämiä tarvitaan, Seuri
sanoo.

”Emme voi tietää, mitä poliittisia kysymyksiä kun-
nanvaltuutettu kohtaa neljän seuraavan vuoden aikana,
joten meidän on yritettävä haarukoida hänen poliittis-
ta profiiliaan tai arvojaan, jotka voivat ennustaa valin-
tojen suuntaa.”

YLELÄISET OVAT PYYTÄNEET väitteiden laatimiseen sekä tut-
kijoiden että kansalaisten apua. Seurin mielestä
journalistisen riippumattomuuden säilyttämi-
nen ei ole vaalikonetäytössä sen kummempaa kuin

He tekivät Ylen kuntavaalikoneen väitteet

Ylen sisältöpäällikkö Ville Seuri, 40

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2019.

Yle Lahden toimittaja Marjo Pirilä, 47

Vaalikoneiden alueellisia sisältöjä myös kuntavaaleissa 2012, 2017.

Ylen politiikan toimittaja Pekka Kinnunen, 60

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2007.

Ylen politiikan toimittaja Hannu Tikkala, 36

Vaalikoneprojekteja alkaen kuntavaaleista 2017.

Ylen tuotepäällikkö, suunnitteleva toimittaja

Teemu Kiviniemi, 32

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2019.

Svenska Ylen politiikan toimittaja Ingemo Lindroos, 44

Ensimmäinen vaalikoneprojekti.

Svenska Yle Datan tiiminvetäjä Malin Ekholm, 41

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2015.

Svenska Ylen toimittaja Linus Lång, 42

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2015.

Sekä toistakymmentä Ylen aluetoimitusten toimittajaa.

He toteuttivat Ylen kuntavaalikoneen teknisesti

Ylen projektipäällikkö Jarkko Rynnänen, 44

Vaalikoneprojekteja alkaen kuntavaaleista 2012.

Ylen UX-suunnittelija Heikki Sarkkinen, 40

Ensimmäinen vaalikoneprojekti.

Teemu Kiviniemi

Webscalen seniorikonsultti, kehittäjä,

scrum master Kim Martesuo, 27

Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2019. Kehittämässä Webscalen vaalikonepalvelua 2020–2021. Ensimmäinen Ylen vaalikoneprojekti.

Toimitukset tuntevat vastuunsa vaalikoneista, mutta avoimuus jakaa mielipiteitä

Miten tietoisuus vaalikoneen vaikutusvallasta näkyy toimitusten työssä? Mitä toimitukset kertovat lukijoille vaalikoneen tekemisestä ja siihen liittyvistä journalistisista valinnoista?

Toimitusten mukaan väitteitä työstetään perusteellisesti. *Helsingin Sanomat* on vaalikoneen tuottajan **Juho Salmisen** mukaan kuulut väitteitä laatiessaan niin toimituksen, asiantuntijoiden kuin yleisönkin näkemyksiä. Väitteitä on testattu yleisöllä useita kertoja syksyn ja alkuvuoden aikana.

Maakuntamediassa ei välttämättä olla ihan näin ajoissa – esimerkiksi *Kalevan* päätoimittaja **Sanna Keskinen** viestitti 1. maaliskuuta, että vaalikoneväitteet "tulivat juuri uunista ulos".

Keskisuomalaisen uutispäällikkö **Keijo Lehto** sanoo toimituksen kuulleen puolueiden Keski-Suomen piirin sekä paikallisjärjestöjen edustajia paikallisista vaaliteemoista. Lukijoille tärkeitä teemoja on seulottu esimerkiksi tarkastelemalla lehden mielipidesivuja.

Jos lukijat vaalikoneen valmistuttua kokivat, että jokin tärkeä teema puuttuu, teemasta tehdään juttu.

"Yksikään vaalikone ei ole täydellinen, ja se on vaalikoneen rakentajien terveellistä tun-

nistaa", Lehto sanoo.

Maakuntalehdille on erityisen tärkeää, että vaalikoneiden väitteet palvelevat paikallisia lukijoita. *Kalevan* Keskinen ja *Turun Sanomia* kustantavan TS-yhtymän verkkotuottaja **Johanna Kähkönen** korostavat väitteiden käsittelevän aiheita, joihin kuntapäätäjät voivat vaikuttaa. Keskinen sanoo, että väitteiden laatimisessa huomioidaan eri-ikäisten ihmisten näkökulmat ja väitteiden ote on "rakentava ja tulevaisuuteen katsova". *Helsingin Sanomat* tavoittelee "kiinnostavia, vaalien kannalta olennaisia ja poliittisen ajattelun eroja esiin tuovia väitteitä".

Toimitusten mukaan vaalikoneet tehdään samoin periaattein ja laatuvaatein kuin jutut. Vaalikone on osa median vaaleja käsittelevää journalistista kokonaisuutta.

"Olemme muistutelleet toimituksen johdon *Nimellä-kirjoituksissa* ja pääkirjoituksissa siitä, että vaalikone on vain yksi apuvälineistä, joiden perusteella äänestyspäätös tehdään", *Keskisuomalaisen* Lehto sanoo.

Toimituksissa ollaan eri mieltä siitä, onko vaalikoneen journalistisia valintoja ja tekemistä tarpeen selittää yleisölle.

"Vaalikoneen väittämät ovat tarkkaan harkittuja ajankohtaisia ja paikallisesti tärkeitä aiheita. Journalistinen valinta ja taustalla oleva prosessi aukeavat varmasti sitä kautta vaalikoneen tekijälle. Tietysti myös median oma brändi kertoo, miltä pohjalta työ on tehty", TS-yhtymän Kähkönen sanoo.

"Vaalikoneen julkaisun yhteydessä teemme luonnollisesti jutun aiheesta ja siinä perustelomme kysymysten asettelua", *Kalevan* Keskinen sanoo.

Helsingin Sanomat sai viime eduskuntavaaleissa kritiikkiä vaalikoneensa algoritmista. Silloin lehti julkaisi vaalikoneessaan käytetyn algoritmin avoimesti kaikkien nähtäville.

Nina Erho

muussakaan journalistisessa tiedonhankinnassa. Kun esimerkiksi tutkija on ilmaissut kantansa, journalistit päättävät, millaisen painoarvon se saa.

”Mielestäni on hyvä, että Suomessa vaalikoneita tekevät nimenomaan toimittajat. Asiantuntijat tuntevat asiat. Journalistit ovat yleisön ja asiantuntijatiedon välissä seisomisen eksperttejä.”

Viime eduskuntavaalien alla *Talouselämä* kertoi Ylen kansanedustajista koostuvan hallintoneuvoston keskustelleen vaalikoneesta. Koska kokouksessa oli ollut paikalla myös Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen johto, vaalikoneen journalistinen riippumattomuus vaarantui. Tuolloin Seuri kertoi Twitterissä olleensa tietämätön hallintoneuvoston keskusteluista ennen *Talouselämän* jutun julkaisua. Juuri niin homman pitää toimia.

”Kaupallisessa mediassa päätoimittaja kuuntelee paikallisen K-kauppiaan näkemykset. Meillä vastaava päätoimittaja mitä ilmeisimmin kuuntelee hallintoneuvoston näkemykset. Kumpikin jättää kertomatta ne toimitukselle. Mielestäni suomalaiset päätoimittajat ovat tosi hyviä tässä”, Seuri sanoo.

Mitä tulee yleisön houkutteluun, Yle ei Seurin mukaan kikkaile viivyttyäkseen käyttäjiä vaalikoneessa, vaan yrittää tarjota heidän tarvitsemansa tiedon mahdollisimman lyhyessä ajassa. Yle tavoittelee silti mahdollisimman paljon käyttäjiä.

Seurin ja Rynnäsen mielestä vaalikoneen pelillisuus ja vakava sisältö eivät ole ristiriidassa keskenään.

”Peli ei ole sama asia kuin lelu. Vaalikoneessa käyttäjä voi esimerkiksi testata erilaisia valintoja. Palkinto on tässä pelissä sitä informaatiota”, Rynnäsen sanoo.

KORONAN KAVENTAESSA ehdokkaiden ja äänestäjien mahdollisuuksia kohdata kasvokkain vaalikoneet saattavat vaikuttaa entistä enemmän myös vanhempien äänestäjien valintoihin.

Seurin mukaan tätä ei ole erikseen ennakoitu kunta-vaalikoneen sisällössä, koska vanhemmille ikäryhmille suunnattuja vaalisivustoja on paljon tarjolla esimerkiksi televisiossa. Sen sijaan siitä, että koneen käyttöliittymä on hiottu mahdollisimman helppokäyttöiseksi, on kaikille käyttäjäryhmille hyötyä.

Vaalikoneen väitteitä laadittaessa ei painotettu koronaa, koska silloin oli mahdollista tietää, mikä aiheesta puhuttaisi vaalikoneen käytön aikaan.

Vajaata kahta viikkoa ennen vaalikoneen h-hetkeä ja Ylen vaalikauden avauspäivää korona kuitenkin panee suunnitelmat uusiksi.

Lauantaina 6. maaliskuuta oikeusministeriö tiedotti, että kuntavaalit siirtyvät huhtikuun 18. päivältä kesä-

Meidän pitää painaa kaasua enemmän. Meidän pitää saada rakennettua ilmiö näistä vaaleista.

Ville Seuri, Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö

kuun 13. päivälle. Oikeusministeri **Anna-Maja Henrikssonin** (r.) koolle kutumassa tapaamisessa kahdeksan puolueen puoluesihteerit kannattivat vaalien siirtämistä, perussuomalaiset vastusti. Lopullisen päätöksen tekee eduskunta.

Maanantaiaamuna 8. maaliskuuta Ville Seuri vähän hämmentyy miltä nyt tuntuu -kysymyksestä.

”Ei kai tässä... Olosuhteisiin sopeudutaan aina. Onhan tässä säätöä, ja kustannuksia syntyy, mutta sille ei nyt voi mitään.”

Vaikka asiasta ei ole vielä päätetty, vaikuttaa selvältä, että Ylen vaalikoneen ja muiden vaalisivustojen julkaisua lykätään. Koneeseen on ehtinyt vastata noin 3000 ehdokasta.

”Vaikein kysymys on, miten heidät kaikki tavoitetaan, jos väitteitä on muokattava”, Seuri sanoo.

Vaalikone tehtiin koronavaaleihin. Koneen piti osaltaan ruokkia äänestysintoa tilanteessa, jossa koronaväsymys ja äänestäjien pelot vetävät vastakkaiseen suuntaan.

Kun vaalit siirretään, vaalikoneiden tekijöiden vastuu kasvaa Seurin mielestä entisestään.

”Etenkin nuorten kiinnostusta on pystyttävä ruokki-
maan ajatellen myös ennakkoäänestystä. Kesällä ei välttämättä olla äänestyspaikkakunnalla.”

Koronaväsymyksen, vaalien siirron ja äänestäjien pelkojen uhatessa äänestysaktiivisuutta vaalikoneilla ja journalismilla on hyvin tärkeä rooli.

”Meidän pitää painaa kaasua enemmän. Meidän pitää saada rakennettua ilmiö näistä vaaleista.” ●

Webscalen seniorikonsultti, pilviarkkitehti, IT-arkkitehti Hannu-Pekka Hakamäki, 38
Vaalikoneprojekteja alkaen eurovaaleista 2014. Ylen vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2019.

Webscalen konsultti, ohjelmistokehittäjä Jarno Räsänen, 30
Kehittämässä Webscalen vaalikonepalvelua 2020–2021.
Ensimmäinen Ylen vaalikoneprojekti.

Konsultti, ohjelmistokehittäjä Kaisu Karvonen, 27
Vaalikoneprojekteja alkaen eduskuntavaaleista 2019.
Ensimmäinen Ylen vaalikoneprojekti.

Konsultti, ohjelmistokehittäjä Jarmo Hakkarainen, 27
Kehittämässä Webscalen vaalikonepalvelua 2020–2021.
Ensimmäinen Ylen vaalikoneprojekti.

He tekivät Ylen kuntavaalikoneen grafiikan

Ylen graafikko Eetu Pietarinen, 44
Ensimmäinen vaalikoneprojekti.

sekä Teemu Kiviniemi, Heikki Sarkkinen

Sama ohjelmistoyritys tuottaa Ylen, Alma Median ja Keskisuomalaisen vaalikoneet

Ylen vaalikoneesta paljastui eduskuntavaalien 2019 alla vika: *Seuran* toimittaja syötti koneeseen **Jussi Halla-ahon** (ps.) vastaukset, mutta koneen mielestä Halla-aho oli itselleen vasta kolmanneksi sopivin ehdokas. Syyksi paljastui koneen välimuisti. Vika ilmeni tietyllä tavalla toimittaessa tietyllä selaimella. Se korjattiin samana päivänä.

”Sen jälkeen testaukset laajennettiin kattamaan myös erilaisia harvinaisempia käyttötapauksia”, sanoo vaalikoneen ohjelmoijan Webscalen toimitusjohtaja **Tero Kauhanen**.

Algoritmin moitteeton toiminta on yksi vaalikoneen teknisen toimittajan isoista vastuista. Eniten tasapuolisuuteen liittyviä sudenkuoppia on kuitenkin koneen käytettävyydessä, Kauhanen sanoo.

Vaalikoneen pitää olla saavutettava monen ikäisille käyttäjille monilla eri laitteilla. Ehdokkaiden pitää pystyä tallentamaan vastauksensa koneeseen riippumatta siitä, kuinka hyvin he hallitsevat tietotekniikkaa.

”Vaalikoneen uskottavuuteen vaikuttaa se, kuinka moni ehdokas sen täyttää.”

Ehdokkaat saavat Webscalesta tarvittaessa teknistä tukea. Tulevaisuudessa ehdokkaiden urakkaa saatetaan pystyä keventämään niin, että usean eri viestimen vaalikoneeseen pääsee vastaamaan yhdellä rekisteröitymisellä. Vaalikoneen tietoturva on varmistaa, ettei kuka tahansa voi vastata ehdokkaan nimissä. Käyttäjän kannalta on tärkeää, että häntä ei pystytä yksilöimään.

Kaikenlaista vaalikoneella kikkailua pyritään ehkäisemään ennalta, mutta usein mahdollisuudet siihen ilmenevät vasta koneen laajemmassa käytössä, Kauhanen sanoo. Webscale on tehnyt vaalikoneita mediatiloille vuodesta 2014. Sen asiakkaita ovat Ylen lisäksi muun muassa Alma Media ja Keskisuomalainen, myös kuntavaaleissa.

Eduskuntavaaleissa 2019 Ylen uudenlaista, chat-muotoista vaalibottia arvosteltiin. Kauhasen mielestä sen pyrkimys tavoittaa nuoria äänestäjiä oli hyvä. Botti ei ole Webscalen tuote. Kauhanen kuitenkin uskoo, että vaalikoneiden vuorovaikutteisuus tulee lisääntymään.

Journalistien tarpeita ajatellen vaalikoneita yritetään kehittää niin, että niihin kertyvä data olisi helpommin hyödynnettävissä. Käyttäjien syöttämän datan käytössä kannattaa olla tarkkana.

”Vaalikoneen käyttäjät testailevat erilaisia valintoja. Siksi data ei ole vertailukelpoista todellisen vaalidatan kanssa.”

Nina Erho

Kuntavaalikoneissa toistuvat talous, koulutus, terveys ja ympäristö

- *Journalisti* pyysi nähtäväksi viiden vaalikoneen kaikille kunnille yhteiset väitteet ja teemat. Yle, *Helsingin Sanomat* ja *Kaleva* antoivat väitelistansa ja *Turun Sanomat* antoi väitteiden teemoja. *Keskisuomalainen* kieltäytyi antamasta väitteitä tai teemoja.
- Väitteiden julkaisuun antoivat luvan Yle ja *Helsingin Sanomat*. Ylellä on kuntakohtaisia väitteitä kaikille Manner-Suomen kunnille, *Helsingin Sanomilla* Uudenmaan kunnille ja maakuntakeskuksille. Maakuntalehdillä on kuntakohtaisia väitteitä alueensa kunnille.
- Kaikkien vaalikoneiden väitteissä toistuvia teemoja olivat talous ja etenkin verotus, koulutus, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ilmasto ja ympäristö. Erojaikin oli. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* väitelistassa oli neljä kaa-voitukseen ja liikenteeseen liittyvää väitettä, Ylen listassa ei yhtään. Ylen

listassa taas oli neljä hallintoon liittyvää väitettä, *Helsingin Sanomien* listassa ei yhtäkään.

- *Helsingin Sanomilla* on vaalikohtaisten väitteiden lisäksi erillinen lista arvoihin liittyviä väitteitä, joita on toistettu sen vaalikoneissa vuodesta 2012.
- Ylen tuottaman vaalikoneen julkaisee 11 muutakin tiedotusvälinettä tai mediatilaa. *Helsingin Sanomat* tekee vaalikoneyhteistyötä *Ilta-Sanomien*, *Aamulehden* ja *Satakunnan Kansan* kanssa, *Kaleva* Lännen Median ja erikseen myös samaan konserniin kuuluvan *Lapin Kansan* kanssa, *Turun Sanomat* Lännen Median ja TS-yhtymään kuuluvien lehtien, kuten *Salon Seudun Sanomien* kanssa ja *Keskisuomalainen* Keskisuomalainen-konsernin ja Uutisuomalaisen kanssa.

Satavuotias Journalistiliitto aloitti pienenä herrakerhona ja kasvoi vahvaksi ammattiliitoksi

Maria Pettersson, teksti • Suomen Journalistiliiton arkisto, kuvat

Pöytäkirja Suomen Sanomalehtimiesliiton perustavasta kokouksesta Helsingissä Oopperakellarin yläsalissa maanantaina maaliskuun 28 p:nä 1921.
1 §.
Merkittiin kokouksen osanottajat.
2 §.

1771

Tidningar Utgifne Af et Sällskap i Åbo julkaisee ensimmäisen numeronsa. Suomalainen sanomalehti syntyy. Lehteä kustantaa turkulainen salaseura.

1905–1907

Perustetaan erilaisia yhdistyksiä, kuten Suomalainen Sanomalehtimiesliitto, Nuorsuomalainen Sanomalehtimiesyhdistys, Finlands Svenska Publicistförbund ja Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto. Viimeksi mainittu alkaa keskustella työehdoista, kuten siitä, pitäisikö toimittajille maksaa palkkaa vankeuden ajalta. Toimittajat joutuvat usein vaikeuksiin sanomalehtikirjoittelun takia.

1889

Sanomalehtien työntekijät yrittävät perustaa yhdistyksen. Tsaari **Aleksanteri III** kaataa hankkeen. Pietarista tulee kielto myös vuonna 1896. Vapaa, järjestäytynyt lehdistö on tsaarille liian pelottava.

1920–1921

Helsingin, Turun, Tampereen, Satakunnan, Hämeenlinnan, Vaasan, Pohjois-Suomen, Joensuun, Savonlinnan ja Etelä-Suomen lehtimiesyhdistykset perustetaan.

1921

28. maaliskuuta, toisena pääsiäispäivänä, 77 porvarillisia ryhmiä edustanutta toimittajaa kokoontuu Helsingin Oopperakellariin päättämään ammattiliiton perustamisesta. Suomen Sanomalehtimiesten Liiton tehtäviksi tulevat toimittajien taloudellisten etujen turvaaminen, toimittajan ammatin arvostuksen kohottaminen sekä ammattitaidon parantaminen. Aluksi keskitytään palkka-, sairaus- ja eläkeasioihin, esimerkiksi määrittämään minimipalkka. Liiton ensimmäinen puheenjohtaja on vuosina 1919–1930 ilmestyneen *Iltalehden* päätoimittaja **Yrjö Koskelainen**.

1921

1913

Viipurissa perustetaan Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys, josta tulee aikanaan Journalistiliiton vanhin jäsenyhdistys.

1920

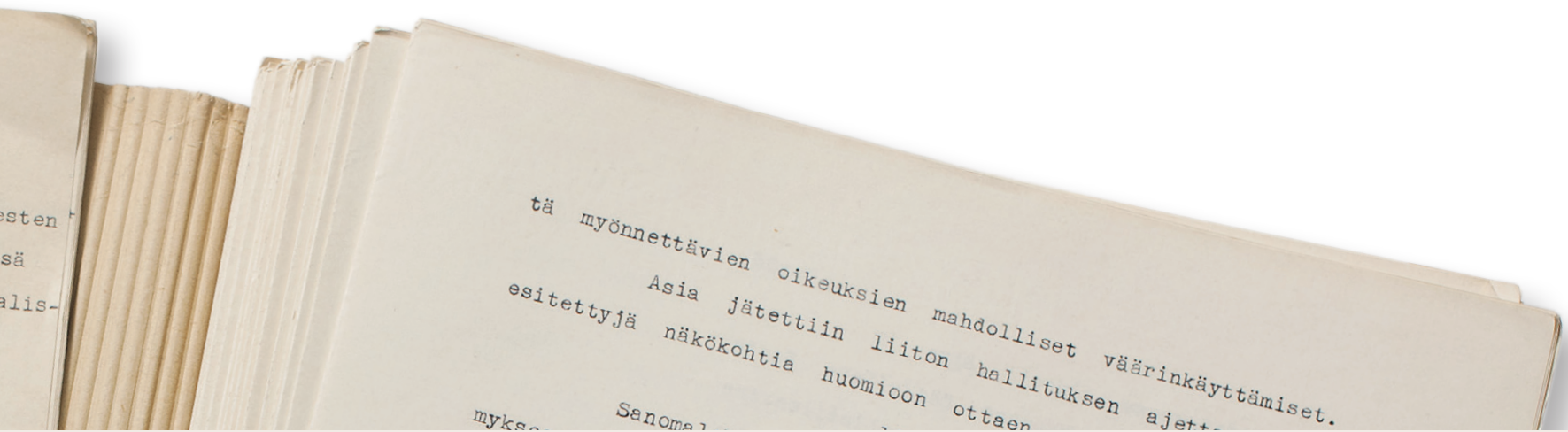
Ennakkosensuurista on luovuttu. Suomessa on 128 vähintään kolme kertaa viikossa ilmestyvää sanomalehteä ja 350 aikakauslehteä. Vakinaisissa työsuhteissa on noin 400 toimittajaa, joista naisia on noin kahdeksan. Työpäivät ovat noin kymmentuntisia. Palkat ovat jääneet pahasti jälkeen elinkustannusten kasvettua lyhyessä ajassa 12-kertaisiksi.

1922

Pressikortti otetaan käyttöön nimellä lehtimiespassi.

1924

Sanomalehtimies-Journalisten alkaa ilmestyä. Liitto jakaa ensimmäiset virkistysapurahat "sairaille ja yllirasittuneille toimittajille", jotka pääsevät toipumaan parantoloihin tai kylpylöihin. Liiton aloitteesta Suomessa ryhdytään kouluttamaan toimittajia.

1925

Vasemmistolaiset toimittajat toivotetaan tervetulleiksi liittoon. Jäsenmäärä on noin 250.

1926

Liitto on mukana perustamassa Yleisradiota. Liitto on yksi kansainvälisen lehtimiesliiton FIJ:n perustajajäsenistä. FIJ pysyy pystyssä toiseen maailmansotaan asti, jolloin saksalaiset marssivat Pariisiin ja valtaavat liiton toimiston.

1945

SSL on yrittänyt saada työnantajia solmimaan yleistä työehtosopimusta jo melkein 20 vuotta. Työnantajat ovat haranneet raivoisesti vastaan. Neuvottelut johtavat vihdoinkin "normaalisopimuksen" solmimiseen Sanomalehtikustantajien liiton kanssa. Uusi työlainsäädäntö määrää, että työaika on jatkossa korkeintaan 45 tuntia viikossa ja työntekijöiden pitää saada vuosiloma. Toimituksiin täytyy siis luoda vuorotyöjärjestelmä. Alimmat palkat nousevat 37 prosenttia.

1927

Vuosikokouksessa perustetaan "kunniaoikeusto", alan sisäinen sovinto-oikeus, jonka tarkoitus on ojentaa sanomalehtiä tapauksissa, joissa kirjoitus on laadittu esimerkiksi törkeän huolimattomasti tai valheellisesti. Ensimmäinen kantelu saapuu vuonna 1932, jolloin STT:n johtaja syyttää *Turun Sanomien* päätoimittajaa siitä, että STT:n vastine on varustettu lehdessä loukkaavalla otsikolla.

1947

Pohjoismainen Lehtimiesliitto NJF perustetaan.

1929

Jäseneksi halutaan päästää myös sanomalehdissä työskenteleviä kuvaajia ja piirtäjiä, lehtien avustajia ja taloudenhoitajia sekä kirjapainojen teknisiä johtajia eli faktoreita. Tulevina vuosina se toteutuu. Aikakauslehtien toimittajat ovat järjestöön tyytymättömiä ja perustavat oman järjestönsä nimeltä Aikakauslehtimiesten Kerho.

1939

Liitto kerryttää kassansa muun muassa arpajaisilla ja lahjoituksilla, joista ensimmäisen on antanut pietarsaarelainen tupakkatehdas.

1939–1945

Liitto protestoi sotasensuuria vastaan. Myös paperikiintiöt hankaloittavat lehtien julkaisemista. Neljännes toimittajista lähtee sootaan, ja neljä liiton jäsentä kaatuu. Lehtiin palkataan eläkeläisiä, opiskelijoita ja naisia. Liiton uusista jäsenistä naisia on kolmannes.

Liitto hankki toimiston Helsingin Yrjönkatu 11:sta läheltä Erottajan suuria lehtitaloja. Kuva: Kalevi Keski-Korhonen. SJL. KA.

1951

Liitto saa oman toimiston, kun Helsingin Vanhan kirkon puiston laidalta vuokrataan kaksi huonetta.

1956

Sanomalehdet osallistuvat yleislakkoon, radioon se ei vaikuta.

1958

Sanomalehtimies julkaisee toimittajien etikettisäännöt. Uutisen pitää olla tosi eikä se saa loukata, ja esimerkiksi kiistakysymyksissä on kuultava molempia osapuolia. Hyvää lehtimiestä paa rikkovat toimittajat joutuvat mustalle listalle, joka julkaistaan *Sanomalehtimiehe*sä. Lehtiä kehoitetaan olemaan ostamatta heiltä juttuja.

Historian ensimmäinen toimittajien työehtosopimus on allekirjoitettu! Edessä työnantajan Åke Heiniö ja Arvi V. Mäkinen sekä työntekijöitä edustanut Jyrki Juuti, takana Pauli Strandén ja Esko Muinonen vuonna 1967. Kuva: Uuskuva. SJL. KA.

1960

Liitto perustaa työttömyyskassan. Alalla vallitsee käytännössä täystyöllisyys, joten sitä ei juuri tarvita.

1967

Ensimmäinen työehtosopimus solmitaan vihdoinkin 6. huhtikuuta. Siinä säädetään muun muassa irtisanomissuojasta, loma-ajoista, tekijänoikeuksista, työajasta, ylityö- ja matkakorvauksista sekä palkankorotuksista. Jäseniksi otetaan ryhmä kerrallaan lehtivalokuvaajat, piirtäjät, kääntäjät, oikolukijat ja arkistojen hoitajat.

1975

Hallitus liittää valtuustolta kysymättä liiton Suomi-Neuvostoliitto-Seuran jäseneksi. SSL tekee ehkä ainoana maailmassa yhteistyötä kahden journalistien maailmanjärjestön kanssa. Toinen niistä on IFJ, parinkymmenen läntisen toimittajaliiton maailmanjärjestö. Toinen on Neuvostoliiton vahvassa ohjauksessa toimiva IOJ, jossa oli yli sata jäsenmaata.

1963

Liitossa on yli tuhat jäsentä. Heistä naisia on noin viidennes, ruotsinkielisiä noin kymmenen prosenttia ja alle 50-vuotiaita noin kaksi kolmasosaa. Liitolla on kolme työntekijää.

1968

Liitto on mukana perustamassa Julkisen sanan neuvostoa.

1969

Liiton jäsenten virkistämiseen tarkoitettu Tunturimaja nousee Saariselälle. Myöhemmin hankintaan kaksi lomataloa lisää, Saariselältä ja Vierumäeltä.

1965

Palkkaneuvotteluissa ovat mukana ensi kertaa toimittajien keskuudestaan valitut luottamushenkilöt, silloiset "yhdysmiehet".

Suomi siirtyy viisipäiväiseen ja 40-tuntiseen työviikkoon.

1971

Aikakauslehtien toimittajat liiton jäseniksi. Liiton nimen muuttamista pohditaan ja tilalle ehdotetaan muun muassa Suomen Surnalistiliittoa. Lyhenne SSL pysyisi samana. Ehdotus hylätään.

Aloittelevien toimittajien kurssilla oli vuonna 1967 jo paljon naisia. Kuva: Uuskuva. SJL. KA.

1972

Liiton ensimmäinen lakko. Journalistiliitto on lakkoillut satavuotisen historiansa aikana kolmesti. Ensimmäinen lakoista alkoi 9. toukokuuta 1972 ja kesti 10 vuorokautta ja 10 tuntia. Lehdistön palkkoihin saatiin perusparannus.

Freelancereiden oma osasto perustetaan.

Liitto puolustaa jäsentään niin sanotussa Zavidovo-vuodossa. *Vasabladet* julkaisee **Tor Högnäs**in artikkelin, jossa paljastetaan sanatarkkoja lainauksia presidentti **Urho Kekkonen** ja Neuvostoliiton johtajan **Leonid Brežnev**in tapaamista koskevasta muistiosta. 85 ihmistä kuulustellaan ja ministeri eroaa, mutta Högnäs ei paljasta lähteitä.

1980- ja 1990-luvuilla liiton tilaisuuksissa musisoi usein omasta väestä koottu orkesteri Djavos Heppes. Musiikkirevy Musiikkia ja uutisia esitettiin Turussa 1990. Kuva: Toivo Köpälä. SJL. KA.

Radio- ja televisiotoimittajien liitto liittyy SSL:ään. Puheenjohtajat Antero Laine ja Matti Santajärvi kättelevät. RTTL:n hallituksen jäsenet Marja-Leena Tuisku, Ilkka Pekkala, Hilppa Kimpanpää, Tatjana Sundgren ja Maija Dahlgren sekä SSL:n pääsihteeri Eila Hyppönen todistavat. Kuva: SJL. KA.

Sanomalehtimiehen päätoimittaja, kansainvälisen lehtimiesjärjestö IOJ:n apulaispääsihteeri ja SSL:n viestintäpoliittinen sihteeri Leena Paukku juhlii syntymäpäivää. Kuva: Kalevi Keski-Korhonen. SJL. KA.

1980

Radio- ja televisiotoimittajat liiton jäseniksi. Lehdistön toinen lakko, jonka ansiosta esimerkiksi työaika lyhenee ja palvelusvuosilisä-järjestelmä ja lomaedut paranevat.

1987

Ensimmäiset Journalismin päivät järjestetään Lappeenrannassa.

1992

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö Jokes aloittaa toimintansa.

1993

Suomen Sanomalehtimiesten Liitosta tulee Suomen Journalistiliitto.

1995

Kustannustoimittajat ja opiskelijat päätetään toivottaa tervetulleeksi liittoon. *Journalistissa* ilmestyy ensimmäinen värikuva.

2015

Liiton yhdenneksitoista puheenjohtajaksi valitaan ensimmäinen nainen, **Hanne Aho**.

2017

Journalismiin ja viestintään keskittyneiden keikkatyöläisten osuuskunta Mediakunta aloittaa toimintansa.

2021

Journalistiliitto täyttää sata vuotta.

2021

Lakkovahtivuoro alkamassa lehdistön lakossa vuonna 1980. Tellervo Ahonen kiinnittää lakkovahtinauhan Marja Riika Toivosen käsivarteen Sanoma Oy:n edustalla. Kuva: Jukka Häyrinen. SJL. KA.

1997

Ylen ja MTV:n ohjelmatekninen henkilökunta, kuten äänitarkkailijat, kuvaajat, leikkaajat ja editoijat, mukaan liittoon. Liitossa on nyt yli 10000 jäsentä, hieman yli puolet heistä naisia. Nykyään jäseniä on noin 14000, joista naisia noin 60 prosenttia.

2005

Freelancerit saavat oman jäsenyhdistyksensä. Se on liiton tuorein, järjestyksessä 19. jäsenyhdistys. Kehittyvien maiden journalistiteja tukeva Viestintä- ja kehityssäätiö Vikes perustetaan.

2008

Liiton rakenne muuttuu, kun liittokokous lakkautetaan ja tehtävät siirtyvät valtuustolle.

1988

Yleisradion työntekijöiden lakko kestää kolme viikkoa. Sen jälkeen palkankorotus on kolme kertaa suurempi kuin työnantaja esitti. Myös Ylen freelancerit ovat lakossa, ja Yhtyneet-sopimuksesta neuvotellaan.

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

1921 2021

Lähde: Leena Riska-Campbell ja Pirkko Leino-Kaukiainen: Ei mikään yhden illan juttu. Journalistiliiton järjestäytymisen vuosisata.

Suomen Journalistiliiton juhluvuoden ohjelman voi tutustua: journalistiliitto.fi/fi/liitto/historia/journalistiliitto-100-vuotta/

Anu-Elina Lehdestä tuli taloustoimittaja, koska hän halusi töihin oikeaan mediataloon. Nyt hän tuottaa HS Visiota.

Manu Marttinen, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Anu-Elina Lehti keksi opiskeluaikojen lopussa hyvän keinon päästä pysyvästi pois Turusta ja töihin oikeaan mediataloon. Hän ryhtyi taloustoimittajaksi.

"Ajattelin, että *Taloussanomien* on niin ankea mesta, että kukaan ei halua sinne kesätoimittajaksi", Lehti sanoo.

Työnäytteenä toimi juttu, jossa hän kertoi vuorokaudestaan jääkiekkjoukkue TPS:n cheerleaderina.

"[Lehden silloinen toimituspäällikkö] **Tapani Pitzen** palkkasi minut jossain miehenhäiriössä, vaikka en tiennyt taloudesta yhtään mitään. Menin soitellen sotaan."

Kesä 2003 *Taloussanomissa* osoittautui hyväksi valinnaksi. Seuraavana kesänä hän pääsi *Helsingin Sanomiin* taloustoimittajaksi. Siitä aukeni toimittajan ura, joka vei hänet Sanoman kaupunkitoimituksen, konsulttifirman ja *Vihreän Langan* kautta kuudeksi vuodeksi *Kauppalehteen*.

Tämän vuoden alussa hän palasi Sanomataloon, tällä kertaa suurempiin saappaisiin. Lehti on maaliskuun alussa aloittaneen *Helsingin Sanomien* uuden taloustoimitusbrändin, *HS Vision*, tuottaja.

Hänen tehtäviinsä kuuluvat toimittajien ohjaaminen, artikkeleiden ideointi, visuaalinen suunnittelu, editointi ja julkaiseminen.

HS Vision toimitus aikoo tuottaa visuaalisesti näyttäviä juttuja, jotka hyödyntävät digitaalisen kerronnan keinoja eli numero-dataa, videota, kuvaa, ääntä ja tekstiä. Jutun

teossa voivat olla mukana esimerkiksi koodari, 3D-animaattori, toimittaja ja tuottajana toimiva Lehti.

"Olen mukana jutun kaikissa vaiheissa", Lehti sanoo.

HS VISION PERUSTAMISEN taustalla on talousjournalismin kysynnän kasvu ja tarve vahvistaa talouden uutisointia ja sisältöjä. Alan osaaminen oli Lehden mukaan *Hesarissa* hyljälleen vähentynyt.

Yksityissijoittamisen kasvavan suosion takia talousjournalismi kiinnostaa lukijoita nyt erityisen paljon. Yksityissijoittajien määrä on kasvanut parin viime vuoden aikana 14 prosenttia ja lähes joka viidennellä suomalaisella on osakekaupan mahdollistava arvosuustili.

Kasvu näkyy myös Sanoman kilpailijan Alma Median luvuissa. Esimerkiksi *Kauppalehden* kokonaislevikki kasvoi viime vuonna lähes kymmenen prosenttia.

Tähän imuun haluaa myös *HS Visio*. Lehden mukaan *HS Visio* tekee *Hesarin* vanhaa taloustoimitusta enemmän juttuja nimenomaan sijoittajanäkökulmasta, mutta myös tekniikka, työelämä, tulevaisuus ja aloittelevat yritykset ovat keskeisiä aiheita.

Kohdeyleisökseen toimitus määrittelee "nuoret ammattilaiset, jotka haluavat menestyä". Sanomassa ajatellaan, että tarvetta on erityisesti journalismille, joka tuo konkreettista hyötyä talouden parissa työskenteleville ihmisille.

Lehti sanoo, että *HS Visio* on tulevaisuusmyönteinen media, joka ei halua tehdä syn-

kisteleviä juttuja.

"Me pohdimme, miten voimme päästä parempaan tilanteeseen. *Ranteet auki, kaikki meni* tai *Suomi ei kuulu Pohjoismaihin* -meininki ei ole meidän juttumme. Olemme ratkaisukeskeinen media, vaikka se termi on aika loppuun kaluttu."

HS VISION PERUSTAMINEN on merkittävä investointi Suomen kutistuvilla mediemarkkinoilla. Sanomien edellinen iso panostus talousjournalismiin oli *3T-lehti*, jonka ilmestyä vain vuoden ja lakkautettiin vuonna 2013. Sanoman 1990-luvun suurinvestoinnin *Taloussanomien* paperiversio lopetettiin vuonna 2007. Se jatkaa edelleen verkossa osana *Ilta-Sanomien* toimitusta.

HS Vision yhdentoista hengen toimitukseen palkattiin seitsemän uutta toimittajaa talon ulkopuolelta. Heistä viisi tuli Sanoman kilpailijalta Alma Talentilta.

HS Visio alkoi ilmestyä verkossa 2. maaliskuuta. Se sai ensimmäisten päivien aikana varovaisen innostuneen vastaanoton sosiaalisessa mediassa, mutta sitä kritisoitiin muun muassa ilmastonäkökulman puuttumisesta ja "vanhanaikaisen talouspöhinän hehkuttamisesta". Lehti ei ensimmäisten päivien kritiikistä hätkähdä.

"On vielä liian aikaista arvioida *HS Vision* painotuksia. Esimerkiksi ilmasto on osa taloutta, koska ilmastokriisin ratkaisu on yrityksille bisnestä ja keskeinen strateginen tavoite. *HS Visio* on osa *Hesarin* kokonaisuutta, eikä sen tarkoitus ole käsitellä kaikkia asioita. Se ei tee samaa, mitä *HS* jo tekee." ●

Anu-Elina Lehti aloitti *HS Vision* tuottajana vuoden alussa. Uuden digipainotteisen lehden kerrontatavat ovat pakottaneet miettimään sisältöä uudella tavalla. "Oma luova ajattelu on kehittynyt todella paljon. Ei voi vain ajatella tekstiä, vaan pitää miettiä, miten tarina voidaan kertoa, ja mistä muista aineksista kuin tekstistä jutun voi tehdä."

Anu-Elina Lehti, 41

- Tuottaja, *HS:n Visio*, 2021–
- Alma Talentin talouslehdissä eri tehtävissä 2015–2020. Viimeksi *Kauppalehti Faktan* toimituspäällikkönä ja työelämäverkoston vetäjänä.
- Viestintäkonsultti, Ground Communications 2014
- Toimittaja, *Vihreä Lanka*, 2008–2013
- Valtiotieteiden maisteri, Turun yliopisto 2004
- Sanoman toimittajakoulu 2007–2008
- Harrastukset: Vanhan huvilan remontointi, sähköpyöräily ja barre.

Venäjänkielinen Spektr sai uuden elämän Finskaja Gazetana. Suomen uusin venäjänkielinen media kiinnostaa myös Venäjän valtiota.

Outi Salovaara, teksti • Liisa Huima, kuvat

Suomen tunnetuin ja pitkäikäisin venäjänkielinen lehti, *Spektr*, muuttui vuoden alussa kerran kuussa ilmestyväksi *Finskaja Gazeta* -printtilehdeksi ja *Gazeta.fi*-verkkolehdeksi. 1998 perustettua *Spektriä* kustansi viime vuoden loppuun saakka *Spektr* kustannus Oy, jonka omisti Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj. Yhtiö ei uskonut, että tappiollinen *Spektr* olisi saatu kannattavaksi.

Spektriä on toimittanut ja johtanut **Vladimir Gusatinsky** päätti perustaa uuden lehden, jota kustantaa hänen vuonna 2008 perustamansa yhtiö Suomen konsultti- ja työnvälityspalvelu.

Gusatinsky on *Finskaja Gazetan* päätoimittaja ja osaomistaja. Hänen yhtiökumppaninaan on graafinen suunnittelija **Aleksei Ivanov**, joka vastasi *Spektrin* ulkoasusta.

SPEKTR SAI TUKEA Taiteen edistämiskeskuksesta muun muassa venäjänkielisten tapahtuma- ja tietosivujen julkaisemiseen. *Finskaja Gazeta* toimii ainakin tämän vuoden avustuksitta, sillä niiden hakuaika meni umpeen ennen lehden perustamispäätöstä.

Gusatinskyn yhtiön liikevaihto on ollut vain muutamia tuhansia euroja, eikä sen taseessa ole ollut varallisuutta. Ulkopuolis-

ta rahoitusta *Finskaja Gazeta* ei Gusatinskyn mukaan saa.

Finskaja Gazetalla on jo jonkin verran mainostajia. Palkkoja ei kuitenkaan ole vielä varaa maksaa.

”Koko porukka lupautui mukaan sillä periaatteella, että tehdään niin pitkään kuin jaksetaan. Uskoisin, että tämä vuosi menee aika tiukoilla”, sanoo Gusatinsky.

Toimittajia on viisi. Osa kirjoittaa Gusatinskyn mukaan yhden jutun kuukaudessa, osa yhden viikossa.

”Itse teen kolme juttua päivässä.”

Lisäksi *Finskaja Gazetalla* on juttuvaihtoa Virossa toimivan venäjänkielisen *Tribuna*-uutisportaalin kanssa.

Tribunan päätoimittaja **Denis Rodionov** on esiintynyt muun muassa propagandistisen venäläisen Sputnik-uutistoimiston haastattelussa. Siinä hän kertoi esimerkiksi uskaltavansa matkustaa Venäjälle, vaikka Virossa viljellään voimakasta Venäjän-vastaista propagandaa.

Journalistisesti toimitetun sisällön ohella *Gazeta.fi* julkaisee tiedotteita. Ne voivat olla esimerkiksi Viron viranomaisten ohjeita eläkeläisille.

Viime kesänä yhteistyökumppani *Tribuna* julkaisi Venäjän valtion ohjeistuksen siitä, miten Venäjän kansalaiset Virossa voivat äänestää Venäjän perustuslakiuudistuksesta.

Vladimir Gusatinsky (oikealla) on *Finskaja Gazetan* päätoimittaja ja osaomistaja. Hänen yhtiökumppaninaan on graafinen suunnittelija Aleksei Ivanov. Lehti ilmestyy tänä vuonna 12 kertaa. Omistajat poseerasivat Helsingissä.

Gusatinsky kertoo, että myös *Gazeta.fi* julkaisee konsulaatin ohjeita.

Onko valtion tiedotteiden julkaiseminen sellaisenaan journalismia?

”On päätoimittajan asia tehdä julkaisupäätökset. En koe, että *Tribunan* ratkaisussa olisi ollut mitään väärää”, arvioi Gusatinsky.

Kyse oli hänen mukaansa yleishyödyllisen tiedotteen julkaisemisesta.

Gusatinsky sanoo, ettei myöskään *Gazeta.fi* ole varsinainen uutisportaali, vaan enemmän tiedotuskanava.

Hän katsoo, että mediasisällöt ylipäätään jakautuvat kolmeen osaan: ei-journalistiin yleishyödyllisiin tiedotteisiin, mainoksiin ja journalismiin.

Gusatinsky sanoo, että isompia omia uutisia *Finskaja Gazetassa* ehtii toistaisek-

si tekemään vain **Oksana Tšelyševa**, joka kirjoittaa muun muassa kriittisiä juttuja Ukrainasta.

”Oksana tekee yhteiskunnallispoliittisia juttuja. Hän tekee todellista toimittajan työtä, ja minäkin pääsen tekemään journalismia, kunhan vain aikaa löytyy”, Gusatinsky sanoo.

Tällä hetkellä noin 40 prosenttia *Gazeta.fi*-sivuston sisällöstä koskee koronapandemiaa. Myös Kelaan, verotukseen, työntekoon ja työttömyyteen liittyvä informaatio kiinnostaa.

”Ruoka-apuun ja ruokajakeluun liittyvillä jutuilla saattaa olla tuhansia katselukertoja.”

Gusatinsky on ilahtunut siitä, että lehden sivustolla oli jo tammi-helmikuun

vaihteeseen mennessä ollut yhteensä noin 40 000 käyntiä. Hänen mukaansa 80 prosenttia lukijoista tulee Suomesta, viitisen prosenttia Virosta ja toiset viisi Venäjältä.

EU:SSA ON KANNETTU HUOLTA siitä, että Venäjä pyrkii vaikuttamaan EU-maiden venäjänkielisiin kansalaisiin muun muassa median kautta. Venäjä perusti varsinkin vuosina 2006–2011 lukuisia valtiollisia tai kansalaisjärjestöiltä näyttäviä ja valtapuolue Yhtenäiseen Venäjään kytkeytyviä organisaatioita, joilla se pyrkii viemään poliittista viestiään ulkovenäläisille.

Osa on alkujaan vanhempaa perua, esimerkiksi Rossotrudnitšestvo-virasto, joka ilmoittaa tekevänsä humanitääristä yhteistyötä ja le-

Suuri kielivähemmistö jää mediassa näkymättömäksi, sanoo tutkija

Suomen yli 80 000 venäjänkielistä ovat kokoonsa nähden näkymätön ryhmä mediassa. Jopa Suomen suurin venäjänkielinen uutispalvelu, Novosti Yle, tekee vähän heidän arjestaan ja elämästään Suomessa kertovia uutisia.

Venäjänkieliset ovat mediakäytöltään muiden tavoin pirstaloitunut ryhmä.

Ukrainan ja Krimin tapahtumien jälkeen 2014 venäjänkieliset jakautuivat melko jyrkästi kahteen leiriin. Tähän vaikutti Itä-Suomen yliopiston apulaisprofessorin **Olga Davydova-Minguet**’n mukaan se, mitä ja minkä maan mediaa ihmiset seurasivat.

Monet venäjänkieliset katsovat Suomen television sijaan Venäjän televisiota, joka on osa valtion poliittista informaatiokoneistoa. Myös venäjänkieliset sosiaalisen median ryhmät jakautuvat sen mukaan, mitä tietolähteitä niissä jaetaan ja käytetään.

”Siten Venäjän moderoiman piirin sisällä oleminen voi jatkua”, sanoo Davydova-Minguet.

Moni venäjänkielinen kokee tullessa ainakin jossain määrin vähätellyksi, syrjäytetyksi ja epäilyksi Suomessa. Pahimmillaan tunteet etäännyttävät suomalaisuudesta ja jopa ajavat ihmisen osaksi Kremlin propagandakoneistoa.

”Venäjänkielisten ei pitäisi antaa gettoutua”, Davydova-Minguet sanoo.

Medialla on tässä suuri merkitys. Davydova-Minguet’n mielestä Ylellä olisi ensisijainen vastuu ja mahdollisuus osallistaa venäjänkieliset ja saada heidän äänensä kuuluviin. Ylen venäjänkieliset uutiset ovat jo nyt sinänsä arvostettuja ja seurattuja, joskin käännöstekstien heikko laatu koetaan ongelmaksi.

”Usein ne myös koetaan ylhäältä päin tuleviksi ja ei-osallistaviksi. Keskusteltava sisältö puuttuu”, Davydova-Minguet sanoo.

Outi Salovaara

”Ei tarvitse kuin sanoa, että Venäjällä on joku asia hyvin, niin on Venäjän trolli.”

Vladimir Gusatinsky, Finskaja Gazetan
päätoimittaja ja osaomistaja

vittävänsä ulkomailla *objektiivista kuvaa*
Venäjästä.

Venäjänkielistä mediaa tarkkaillakseen
ja tukeakseen Kreml puolestaan perus-
ti vuonna 1999 Venäjänkielisen median
maailmanjärjestön WARP:n, jonka toimin-
taan se houkuttelee maailman kaikkia ve-
näjänkielisiä tiedotusvälineitä.

WARP ilmoittaa olevansa avoin, kansain-
välinen ja hallituksesta riippumaton jär-
jestö. Sen johtoryhmää johtaa kuitenkin
KGB:n ex-vakooja, Yhtenäisen Venäjän jä-
sen ja Putinin Venäjän ulkomaantiedus-
telun johtajaksi 2016 nimittämä **Sergei**
Naryškin. Korkeilla paikoilla istuvat myös
Venäjän sisäministeriön ja presidentinhal-
linnon edustajat.

Venäjäisorganisaatiot noteerasivat myös
Finskaja Gazetan perustamisen.

Rossotrudnitšestvon ylläpitämä Venäjän
tiede- ja kulttuurikeskus Helsingissä ker-
toi tammikuuisessa tiedotteessaan odotta-
vansa, että lehdestä tulee keskuksen ”luo-
tettava informaatiokumppani”. Tiedotteen
mukaan keskus oli tapaamisessaan päätöi-
mittajan kanssa sopinut yhteistyöstä.

Gusatinskyn mukaan yhteistyö rajoittuu
keskuksen tapahtumista tiedottamiseen.

”Syvempää yhteistyötä ei ole koskaan
ollut suunnitteilla.”

Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen tie-
dotteen mukaan *Finskaja Gazetalle* esitti
tervehdyksensä myös **Pjotr Jahmenjov**,
Rossotrudnitšestvon Suomen-johtaja.

Finskaja Gazetan yhteistyökumppani
Tribuna ja *Spektr* ovat olleet WARP:n jäseniä,
ja Gusatinskyn mukaan *Finskaja Gazetakin*
on jäsen ”ilman muuta”.

”WARP:iin kuuluvat käytännössä kaik-
ki venäjänkieliset mediat. Se on foorumi,
jolla kustantajat ympäri maailmaa voivat
tavata ja pitää yhteyttä.”

Informaatiovaikuttamisesta ei hänen
mukaansa ole kyse.

”Emme saa WARP:lta ohjeita tai kehotuk-
sia julkaista jotain, eikä siihen liity propa-
gandaa.”

SIINÄ MISSÄ SUOMENKIELISESSÄ mediassa
käsitellään usein kriittisesti Venäjän yhteis-
kunnallisia ongelmia, *Gazeta.fi* on valinnut
toisen lähestymistavan.

Ukrainasta lehti puolestaan on julkais-
sut useita kriittisiä juttuja. Kuten monis-
sa Venäjän median jutuissa, myös *Gazeta.fi*
artikkeleissa korostuvat maan äärioikeis-
ton aiheuttamat ongelmat. Lännessä koros-
tuvaiheet, kuten Krimin valtauksen lait-
tomuus, jäävät vähemmälle.

”Äärioikeistoa joutuu tuomaan esille,
koska sitä Ukrainassa on. Suomessa tai
Venäjällä ilmiötä ei vastaavassa mittaka-
vassa ole”, Gusatinsky sanoo.

Helmikuussa *Gazeta.fi* uutisoi Ukrainan
hallituksen sulkeneen kolme tv-kanavaa.

Uutisessa viitattiin äärioikeistolaisten
toimittajiin kohdistamiin hyökkäyksiin ja
siteerattiin EU-parlamentaarikkoja, jotka
pitivät sulkemispäätöstä räikeänä sanan-
vapausloukkauksena. Uutisessa sen sijaan
ei kerrottu esimerkiksi sitä, että kanavat
omisti Kremlin käsikassarana pidetty liike-
mies ja kansanedustaja.

Eivätkö *Journalistin ohjeet* edellytä tasa-
puolista uutisointia kiistanalaisesta asiasta?

”Uutisessa olisi voinut tuoda toistakin
puolta enemmän esille. Tästä täytyy ottaa
opiksi”, myöntää Gusatinsky. Hän täydensi
juttua myöhemmin.

Gusatinsky on asunut yli 30 vuotta Suo-
messä, käynyt Suomen armeijan ja kokee
olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa.
Suomalaisen median otetta Venäjään hän
pitää liian negatiivisena.

”Ei tarvitse kuin sanoa, että Venäjällä on
joku asia hyvin, niin on Venäjän trolli.” ●

Vladimir Gusatinsky tekee ison osan julkaisujen jutuista itse.

Venäjänkieliset tiedotusvälineet ovat Suomessa harvassa

Suomeen on rekisteröity vain muutama
venäjänkielinen tiedotusväline.

1999 perustettu venäjänkielinen Sput-
nik-radioasema – joka ei liittynyt Venäjän
valtion propagandauutistoimistoon – lo-
petti lähetykset joitakin vuosia sitten.

Viime ajat asemaa pyöritti Moskovasta Suomeen
muuttaneen miljonaari **Sergei Arhipovin** yhtiö.
Hän oli Venäjällä Russkaja Mediagruppa -yhtiön
pääjohtaja ja sen jälkeen valtiollisen VGTRK-yhtiön
varatoimitusjohtaja.

Pitkiin pohdiskeleiviin juttuihin painottunutta,
2010 perustettua *Novosti Helsinkiä* julkaisee Mosko-
vasta Suomeen muuttaneen **Tabakovin** perheen

Eurooppalaiset arvot -yhdistys.

Kuusi kertaa vuodessa ilmestynyt paperileh-
ti lopetettiin äskettäin talousvaikeuksien vuoksi,
ja jäljellä on vain verkkolehti. Päätoimittaja **Irina**
Tabakovan mukaan lehden lukijoista vain pieni
osa on Suomessa.

Muutenkin tilanne on juuri nyt vaikea: julkaisija-
yhdistys sai joulukuussa Nordealta tiedon, että yh-
distyksen pankkitili suljetaan. Tabakovan mukaan
kyse oli ”jonkin tahon tilaustyöstä”.

”Ehkä olemme liian välkkyjä Suomelle. Tiedät-
hän Janten lain”, hän sanoo.

Venäjän valtion propagandistinen Sputnik-
uutistoimisto avasi suomenkieliset verkkosivut
2015, mutta ne suljettiin jo 2016.

Tarinoita Suomesta ja Skandinaviasta kertovan
Scandinews-portaalin perusti 2015 Moskovasta Suo-
meen muuttanut toimittajataustainen **Aleksei**
Tšemodanov. Taloudellisen tilanteen heikennyt-
tyä *Scandinews* on vähentänyt juttujen määrää ja
suunnannut liiketoimintaa pois journalismista.

Outi Salovaara

C.V. ÅKERLUNDIN MEDIASÄÄTIÖN APURAHAAKU ON KÄYNNISSÄ – HAE NYT!

Säätiö julistaa haettaviksi apurahat

- media-alalla työskentelevien ammatillisiin jatko-opintoihin

- media-alalle suuntautuviin yliopisto-, korkeakoulu- tai ammattitutkintoihin

- media-alaa koskevaan tutkimus- ja kehitystyöhön

Henkilökohtaisten apurahojen lisäksi apurahoja voidaan myöntää ryhmille ja työyhteisöille.

Lisätietoja säätiön verkkosivuilla. Täytä hakemus 28.2.-31.3.2021 välisenä aikana säätiön verkkosivuilla www.akerlundinsaatio.fi

C. V. Åkerlundin mediasäätiö sr
hallitus

— C. V. —
ÅKERLUNDIN MEDIASÄÄTIÖ

Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi

Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

KESKITY
YDINOSAAMISEESI,
LIITY MEDIAKUNTAAN!

MEDIAKUNTA

www.mediakunta.fi

Katsopa hetki tätä hymyä

Huomasitko hymyn vaikutuksen? Hymyiltkö takaisin?
Toivottavasti, sillä pienikin hymy tuottaa tutkitusti paljon hyvää,
sinulle ja ympärilläsi oleville ihmisille.
Muista siis hymyillä. Tutuille ja tuntemattomille.

Turva on vakuutusyhtiö, joka uskoo hymyn voimaan. Uskomme
siihen, että hymy ei tee elämästä pelkästään mukavampaa, vaan
myös turvallisempaa ja terveellisempää. Siksi toivomme, että
hymyilisimme toisillemme mahdollisimman paljon.
Tänään ja kaikkina muinakin päivinä.

*Hymyile,
olet Turvassa.*

turva.fi/hymy

 turva
vakuutusyhtiö

Hyvä esihenkilö järjestää aikaa keskustelulle ja luottaa alaistensa asiantuntemukseen. Kolme keskiportaan pomoa kertoo, mitä työ on opettanut.

Anna-Sofia Nieminen, teksti • Matias Honkamaa, kuvat

Kun **Tuire Punkki** aloitti vuonna 2012 *Savon Sanomien* kuvatoimituksen esihenkilönä, hänestä tuntui, ettei hän tee mitään konkreettista. Aiemmin kuvaajana työskennellessään Punkki oli tottunut siihen, että omia kuvia menee julki jatkuvasti ja niistä saa palautetta. Yhtäkkiä työ olikin ihan erilaista, eikä palautetta juuri tullut.

”Siihen kasvaminen vei tietyn ajan”, Punkki kertoo.

Nykyään Punkki kuvaa taas noin puolet työajasta, koska pienentyneessä toimituksessa on vähemmän esihenkilötyötä. Tällä hetkellä hänen johtamassaan visuaalisessa toimituksessa on kaksi kuvaajaa, graafikko ja kaksi osa-aikaista arkistohoitajaa.

Punkki on todennut, että to do -listat toimivat hyvänä apuna kiireisinä päivinä, sillä muuten asioita unohtuu. Hän pyrkii käyttämään ajan tehokkaasti hyödyksi: esimerkiksi keikalle ajaessa voi keskustella työntekijöiden kanssa puhelimesta.

Esihenkilönä työskenteleminen on Punkin mielestä pitkälti vuorovaikutusta, kuten työtehtävien ja suuntaviivojen kommunikoimista ja perustelemista työntekijöille ja heidän näkemystensä kuuntelemista. Hänestä on tärkeää järjestää aikaa kahdenkeskisille keskusteluille ja myös kysellä, miten työt sujuvat.

”Juttelemme monesti myös henkilökohtaisesta elämästä. Se vaikuttaa niin suuresti työkykyyn”, Punkki sanoo.

VASTAAVA TUOTTAJA Laura Vehkaoja kertoo tuntevansa jatkuvasti, että olisi voinut tehdä paremmin: infota enemmän, varata lisää aikaa keskustelulle, lähettää vielä yhden sähköpostin. Hän työskentelee Ylellä toimituksessa, joka tuottaa dokumentteja ja kulttuurisisältöjä.

”Riittämättömyyden tunne on läsnä aina”, Vehkaoja toteaa.

Hänen on ollut pakko opetella pitämään huolta omista rajoistaan ja jaksamisestaan. Vehkaoja on oppinut havaitsemaan merkkejä liiasta kuormituksesta. Niitä ovat esimerkiksi kyyniset tunteet ja vaikeus asettaa asioita perspektiiviin.

Juttelemme monesti myös henkilökohtaisesta elämästä. Se vaikuttaa niin suuresti työkykyyn.

Tuire Punkki, *Savon Sanomien* kuvatoimituksen esihenkilö

”Jos huomaa, että suusta alkaa tulla negatiivisia kommentteja tai valitusta, on syytä pysähtyä. Miten voi motivoida ihmisiä, jos itse suhtautuu asioihin negatiivisesti?” Vehkaoja sanoo.

Kun Vehkaoja aloitti nykyisessä työssään seitsemän vuotta sitten, toimituksen kaikki noin 50 tuottajaa ja toimittajaa olivat hänen suoria alaisiaan. Hän havaitsi, että päivittäisten asioiden hoitaminen työllisti liikaa, eikä hänelle jäänyt tarpeeksi aikaa kehitystyölle. Ratkaisu oli delegoiminen: osa tuottajista ryhtyi tiiminvetäjiksi.

Vehkaoja on opetellut esihenkilönä myös omien tunteidensa pitämistä loitolla. Kun tekee töitä sydämellä, esimerkiksi jonkun tuotannon lopettaminen voi tuntua kivuliaalta, mutta ottamalla etäisyyttä voi nähdä kokonais kuvan – kenties tilalle tulee uusia, vielä parempia tuottajia.

Senkin Vehkaoja on oppinut, että esihenkilökin voi todeta olleensa väärässä.

”Pomon arvovalta ei rapise siitä, jos uusia hyviä perusteluja kuultuaan päättääkin vaihtaa mielipidettä”, Vehkaoja sanoo.

KAKSI VUOTTA ETELÄ-SAIMAAN päivätuottajana työskennellyt **Aino Heikkonen** pyrki pomona selkeään viestintään.

Hän toteaa, että jos työntekijälle ei kommunikoi selkeästi, mitä jutulta odottaa – esimerkiksi sisältöä, laajuutta ja aikataulua – ei todennäköisesti saa sitä, mitä toivoo.

”Voin suositella rautalankaviestintää kaikille, jotka tekevät tuottajan töitä”, Heikkonen sanoo. Hän oli ehdolla Suuren journalistipalkinnon saajaksi 2020 Vuoden journalistinen pomo -kategoriarassaan.

Aviisin päätoimittajana ja *Tunne & Mielen* tuottajana hän oli oppinut, että kun freelancereilta tilaa juttuja, toimeksiannon pitää olla selkeä.

Päivätuottajan pestin lopulla Heikkonen vastasi uutistoimituksen sisällöntuotannosta ja toimi esihenkilönä 12 työntekijälle uutistoimituksessa, urheilussa ja kuvaamossa. Aiemmin vastuita ja alaisia oli enemmän, mutta niitä jaettiin eri tuottajien kesken uudistuksessa loppuvuonna 2020.

Maaliskuun alussa Heikkonen aloitti työkierrossa *Sunnuntaisuomalaisen* toimittajana. Hän pitää vaihtelua toimittajan ja esihenkilön työn välillä hyvänä asiana, koska silloin ei pääse etäännyttämään käytännön työstä ja sen realiteeteista.

Heikkonen muistuttaa kuitenkin, että työntekijä on oman tehtävänsä paras asiantuntija, ja esihenkilön on syytä luottaa siihen eikä mikromanageroida.

VÄLILLÄ ESIHENKILÖNÄ tulee vastaan tilanteita, joita on vaikea kohdata.

Savon Sanomien visuaalisen toimituksen esihenkilö Tuire Punkki hyödyntää usein automatkat ja juttelee työntekijöiden kanssa ajaessaan keikalle.

Punkki ja graafikko Mikko Pitkänen näyttävät Savon Sanomissa harjoittelussa olevalle valokuvaajaopiskelijalle Minna Lyytiselle, miten kuvia syvätään.

Muistilaput pitävät kiireisen päivän järjestyksessä. Punkki on opetellut pysymään tiukoissa tilanteissa rauhallisena ja pysähtyy miettimään ennen kuin alkaa ratkoa tilannetta. "Ei ole pahitteeksi opetella syvähengitystaitoja."

Heikkosen mielestä hektisessä uutistyyössä vaikeita ovat yllätykset, kuten työntekijöiden sairastumiset. Esihenkilönä hän pyrki ensin kohtaamaan työntekijän rauhassa ja vakuuttamaan, että tämä voi sairastaa huoletta. Vasta sen jälkeen hän alkoi ratkoa, miten työt hoituvat.

Ylen Vehkaojan mielestä työyhteisön riidat ja pahimmillaan työpaikkakiusaaminen vaativat pomolta paljon. Silloin hän pyrkii juttelemaan kaikkien osallisten kanssa, jotta pääsee kunnolla kärryille tilanteesta. Tarvittaessa hän hakee tukea muualta.

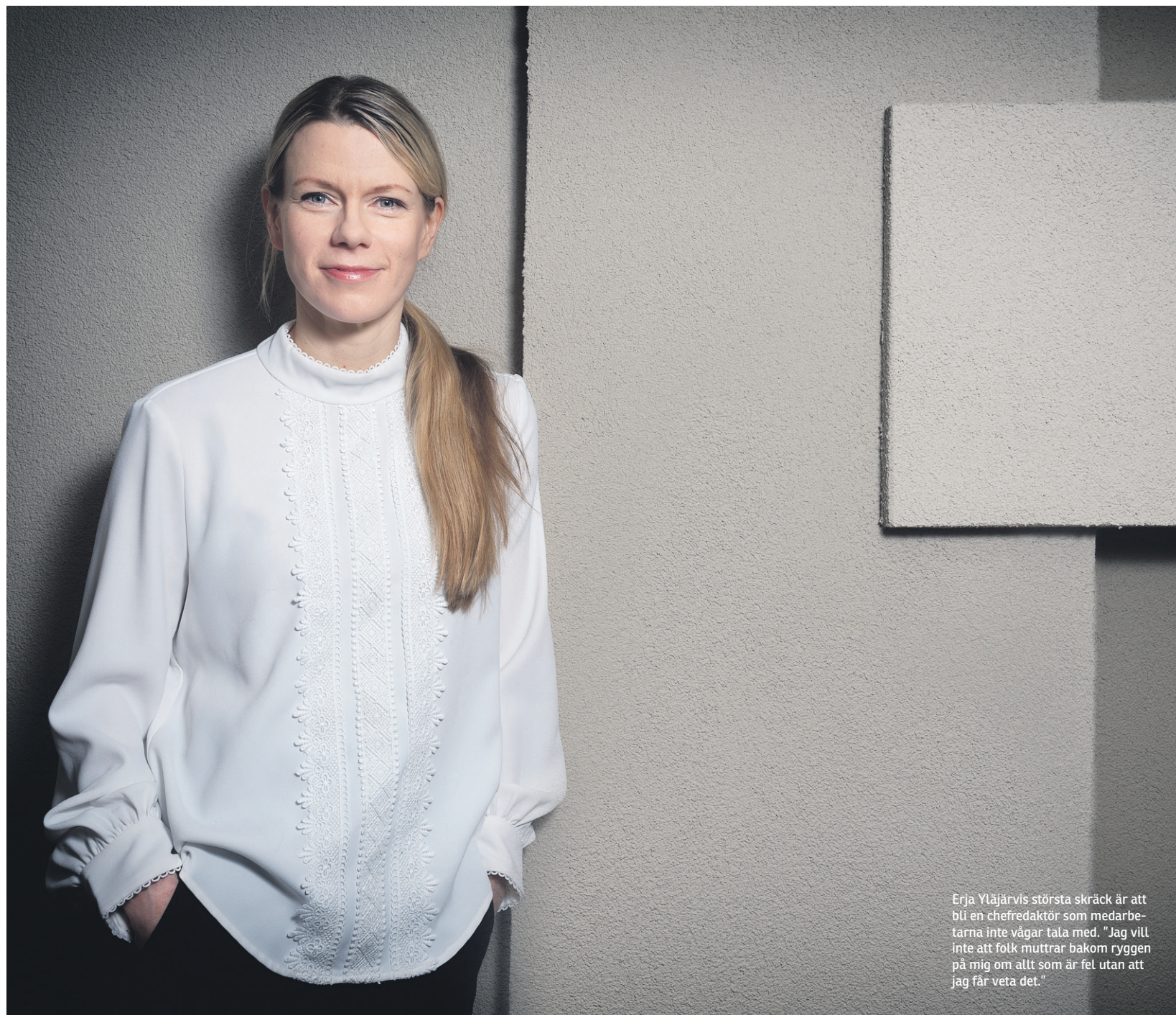
"Esihenkilötyössä vaikkapa hyvin toimiva HR on äärimmäisen arvokas. Ei tarvitse olla yksin", Vehkaoja sanoo.

Savon Sanomien Punkin mielestä vaikeimpia ovat olleet yt-prosessit. Hän ei ole itse joutunut hoitamaan niihin liittyviä käytännön asioita, mutta esihenkilönä hänen on täytynyt huolehtia, että työt sujuvat koko prosessin ajan.

"Oman työkyvyn säilyttäminen on todella olennaista. Siten pystyy olemaan läsnä kaikille myös yt-prosessin aikana", Punkki toteaa. ●

Muista pomona ainakin nämä

- Luota työntekijän asiantuntemukseen ja anna hänen loistaa.
- Viesti työntekijälle selkeästi, mitä häneltä odotetaan.
- Kuuntele, mitä työntekijällä on sanottavanaan.

Erja Yläjärvis största skräck är att bli en chefredaktör som medarbetarna inte vågar tala med. "Jag vill inte att folk muttrar bakom ryggen på mig om allt som är fel utan att jag får veta det."

Erja Yläjärvi har en tydlig uppgift – att få fler prenumeranter

Lina Laurent, text • Karl Vilhjálmsen, foto

Om man försöker vara alla till lags, vilket är lätt hänt, då blir man ganska blaah, lite beige.”

Erja Yläjärvi sitter i soffan och pratar. Hon pratar snabbt, på flytande svenska, och skrattar ofta. Det är några veckor sedan det blev klart att hon valts till *Hufvudstadsbladets* nya chefredaktör och KSF Medias ansvariga utgivare. Ett val som på ett allmänt plan väckt främst positiva och nyfikna reaktioner. På den första arbetsplatsen *Ilta-lehti* kom beskedet om utnämningen plötsligt och som en total överraskning. Mer om det senare, för vi börjar med innehållet.

Innehållet, journalistiken, har nämligen varit i fokus ända sedan det blev klart att det är Yläjärvi som nu ska leda *HBL*. Yläjärvi har en gedigen journalistisk erfarenhet, både från lokaltidningar och rikstidningar. Hon har jobbat som nyhetschef på STT, som redaktionschef på *Helsingin Sanomat* och senast som chefredaktör på *Ilta-lehti*.

Det är genom innehållet *Hufvudstadsbladet* ska locka fler läsare – ett innehåll som gärna väcker känslor.

”Jag hoppas förstås att de flesta läsarna är nöjda och att de blir fler men det kommer alltså att finnas någon som tycker att innehållet är fel och det är helt okej. Man kan inte vara allt för alla, det har jag sett på *Ilta-lehti*.”

Exakt vilka förändringar som Yläjärvi planerar på *HBL* vill hon inte gå in på. Hon säger att planer lätt tolkas som kritik mot det man gjort hittills.

”Och det finns en massa som är bra på *HBL*.”

Det blir ändå förändringar, för tidningsledningen vill ha en förnyelse. Det försäkrade sig Yläjärvi om under rekryteringsprocessen.

Hon vill se starkare fokus på Helsingfors och Nyland med skarpare lokala nyheter.

”Jag tycker man tappat lite av den lokala känslan. Det betyder ändå inte att vi ska strunta i resten av Finland eller världen.”

I en intervju i *HBL* (4.2.2021) sade Yläjärvi att *HBL* inte ska fokusera på allmänna nyheter på svenska. Vad är en allmän nyhet?

”Jag menade att man ska inte ha allmänna nyheter som läsarna kan få överallt annanstans. Det betalar folk inte för. Varför skulle folk prenumerera på *Husis* för sådant de kan läsa i *DN*, *Aftonbladet*, *Hesari* eller *Ilta-lehti*?”

NÄR YLÄJÄRVI TALAR om *HBL* gör hon det med ett rätt kort perspektiv. Hon är öppen med att tidningen inte varit en del av hennes vardag tidigare. I samband med rekryteringsprocessen började hon läsa tidningen digitalt och småningom ska hon också få pappers-*HBL* hem.

”Jag är till hundra procent en digital läsare och bryr mig därför mest om vilket intryck man får från den digitala tidningen.”

Vilket intryck har du fått?

”Jag vill se mer eget innehåll och bättre tajmat

innehåll. Man kan tänka att det är jättebra att ha en bra tidning med fina artiklar på tisdagen. Men vad händer om läsaren inte kommer på tisdagen utan kollar sajten på onsdagen när det är en svagare tidning?”

Enligt Yläjärvi är den digitala tidningen mycket mer krävande än papperstidningen.

”Man måste faktiskt vara bra varje dag för om vi inte är bra så är någon annan det.”

Yläjärvi säger att hon älskar analytik – den är ”jättevärtig och skoningslös”. Genom analytiken kan man få en känsla av vad folk vill ha och när de vill ha det och planera innehållet enligt det.

”Jag kommer inte med något sparprogram. Det är viktigt för arbetsron.”

Erja Yläjärvi, blivande chefredaktör på *Hufvudstadsbladet*

ERJA YLÄJÄRVI SÖKTE sig inte aktivt bort från *Ilta-lehti*. Hon känner att arbetet där blev på hälft och att det fanns mycket som borde ha gjorts. Yläjärvi hann vara chefredaktör i två och ett halvt år. När rekryteringsföretaget första gången tog kontakt och föreslog jobbet på KSF Media var Yläjärvi inte genast säker på att det var rätt jobb för henne. Efter en andra kontakt över en kopp kaffe väcktes Yläjärvis intresse.

Vad var det som övertygade dig?

”Att uppdraget är väldigt tydligt – man ska få fler prenumeranter. Och att det är ett starkt brand som ändå haft utmaningar under de senaste åren. Jag tycker redaktionen verkar väldigt proffsig så jag ser att det finns möjligheter, potential.”

Någon tidsfrist för att vända trenden har Yläjärvi inte fått men hon beskriver sig själv som otålig. Inte heller finns det sparkrav.

”Jag kommer inte med något sparprogram. Det är viktigt för arbetsron. Det kan bli så att folk får nya roller eller att vi justerar hur organisationen ser ut men den ska inte bli mindre, åtminstone inte just nu.”

Pengar för nya rekryteringar har Yläjärvi inte diskuterat.

På *Ilta-lehti* kom nyheten om att Yläjärvi flyttar till *HBL* som en fullständig överraskning för redaktionen. Medarbetarna fick läsa om nyheten i medierna. *Ilta-lehtis* redaktions huvudförtroende-person **Marko-Oskari Lehtonen** säger att kommunikationen sköttes dåligt.

”Det är en stor händelse att byta chefredaktör. Personalens representant borde informeras i förväg men det hände inte. Vi har diskuterat frågan

internt och ledningen har bett om ursäkt.”

Vilka spår har då Yläjärvi lämnat på *Ilta-lehti*? Enligt Lehtonen är det för tidigt att säga. En stor del av Yläjärvis tid på *Ilta-lehti* präglades av coronapandemin. Han säger att samarbetet med Yläjärvi ur ett fackligt perspektiv fungerade bra.

”Jag upplever att vi hade ett förtroligt samarbete och att det var lätt att ta kontakt med Erja.”

SVENSKAN DÅ? Erja Yläjärvi är född och uppvuxen i Kuopio i Savolax. I skolan läste hon svenska och fick höga betyg i studentexamen.

”Men inte ett ord kom ur min mun.”

Under studietiden var hon nordplus-student och studerade en termin på Stockholms universitet men efter det använde hon inte svenska på flera år. Det var först när hon träffade sin blivande man, journalisten **Stefan Winiger**, som hon började tala svenska igen. Båda jobbade som korrespondenter i Bryssel, hon för STT, han för Sveriges Radio. De började umgås på engelska men bytte snart till svenska. Det var för 13 år sedan.

Att det blev Helsingfors och inte Stockholm hängde ihop med att Yläjärvi fick jobb som nyhetschef på STT-Lehtikuva och Winiger på Svenska Yle.

Hemma diskuterar de väldigt sällan jobbfrågor.

”Han är van med att jag jobbar på finskt håll och han i Svenskfinland. Nu konstaterade han att jag också är i Ankdammen.”

Yläjärvi säger att det känns spännande och som en stor förändring att börja jobba på svenska.

”Samtidigt blir jag väldigt medveten om mitt språk när alla andra talar svenska. Jag börjar fundera på om det är en eller ett – det är något från skoltiden som sitter i.” ●

Erja Yläjärvi, 44

- **Aktuell:** Tillträder som chefredaktör för *Hufvudstadsbladet* och som ansvarig utgivare för KSF Media senast i augusti 2021. ”Före det ska jag ta en liten paus, vara med familjen och läsa på om *HBL*.”
- **Utbildning:** Magister i samhällsvetenskaper från Tammerfors universitet, huvudämne internationell politik.
- **Familj:** Gift med Yle-journalisten Stefan Winiger, två barn, 9 och 11 år. Talar svenska med sin man och finska med barnen.

Ställningstaganden mot rasism har tolkats som jäv på Sveriges Radio – finländska aktörer betonar journalisters egna omdömen

Hanna Nordenswan, text ● Karl Vilhjálmsen, foto

Efter att ett antal Sveriges Radio-anställda publicerade ett upprop mot rasism har frågor om jäv väckts i mediasverige. I uppropet *Vems SR?* kräver nuvarande och före detta anställda att flera antirasistiska åtgärder ska tas, bland annat att en extern aktör ska granska personalpolitiken. Många av dem som skrivit under har gjort det anonymt.

Sedermera har flera journalister som skrivit under uppropet begränsats i sin rapportering, skriver den svenska branschtidningen *Journalisten*.

"Om det är så att man engagerar sig i en sakfråga och har någon sorts offentlig position i den sakfrågan så kan man inte bevaka den frågan", säger **Olov Carlsson**, biträdande programdirektör och chef för innehållsproduktionen på Sveriges Radio till svenska *Journalisten*.

En av initiativtagarna till uppropet, **Palmira Koukkari Mbenga**, säger å sin sida till tidningen att begränsningarna är slöseri med kompetens.

"Om personer jag intervjuade började prata om BLM (Black Lives Matter) eller om rasism skulle jag klippa bort det i efterhand, eller styra bort från ämnet om det var live-sändning. Det var svårt och kändes etiskt tveksamt."

FRÅGAN OM VAR GRÄNSEN dras är något **Catariina Salo** funderat mycket på. Hon är nyhetsreporter på Nyhetsbyrån SPT och sedan i fjol ordförande för den finlandssvenska hbtqi+-föreningen Regnbågsankan. Salo har av sin arbetsgivare uppmanats att inte rapportera om frågor som direkt berör hbtqi+.

"Det blir en fråga om trovärdighet utifrån sett."

Salo ser ändå att hon fått mer individuellt ansvar än journalisterna på SR.

"Det är inte som med Palmira som var tvungen att styra bort diskussionen från BLM. Det känner jag att jag inte behöver göra, det finns ändå ett visst förtroende för mig som journalist. Samtidigt kan jag tycka att det är ju jag som är expert på de här frågorna", säger hon.

Johanna Törn-Mangs, Svenska Yles direktör och ansvarig redaktör för Yles svenskspråkiga innehåll, säger att Yle utgår från att alla som jobbar vid bolaget följer dess etiska regler.

"Vi sätter inte munkavle på folk. Samtidigt måste man inse att den offentliga bilden av vår trovärdighet påverkas av hur vi agerar i sammanhang utanför Yle. Fast man själv tycker att man agerar som privatperson kan man inte påverka hur andra ser en."

Att bevaka vilka åsikter de anställda uttrycker utanför jobbet går inte, men samtidigt syns människors tankar och åsikter ofta på ett transparent sätt på nätet. Att till exempel skriva under ett medborgarinitiativ kan vara ett offentligt ställningstagande.

"Man kan inte skriva under ett initiativ om arvsskatt om man bevakar den frågan", säger Törn-Mangs.

Fallet vid Sveriges Radio vill hon inte kommentera specifikt, men pekar på en skillnad mellan mänskliga rättigheter och politiska frågor.

"Om det är ett allmänt upprop för jämlikhet och mot rasism ser jag inte att det skulle påverka reporterns möjlighet att bevaka frågor om mänskliga rättigheter. Det är inte en åsiktsfråga utan en grundläggande värdering i vårt samhälle."

I SR-upppropet kom man med skarp kritik mot det egna bolaget. Törn-Mangs säger att hon hoppas att kritiska diskussioner kan föras internt.

"Jag tycker att man ska respektera sina kolleger i alla sammanhang och därför ska man överväga på vilket sätt man som Yle-anställd kommenterar frågor som berör vår arbetsge-

Catariina Salo är nyhetsreporter på SPT och ordförande för Regnbågsankan – en finlandssvensk förening som främjar jämlikhet och motarbetar diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

menskap i offentligheten."

Törn-Mangs betonar journalistens egna omdöme. Det gör även Catariina Salo, som flera gånger ställts inför en situation där hennes roll i Regnbågsankan är relevant.

"På ett presstillfälle kan jag fundera att jag egentligen skulle vilja fråga den här specifika frågan om translationen och sen måste jag fråga mig om det är för att jag är ordförande för Regnbågsankan eller för att jag är journalist."

Samtidigt ser Salo att hennes roll och identitet inte i sig borde skapa

konflikter.

"Det är samhällsstrukturerna som gör att det kan bli politiskt när det handlar om människorättsfrågor."

Situationen på Sveriges Radio känns för Salo ändå inte helt jämförbar med det finländska mediefältet.

"Det finlandssvenska fältet är ju hemskt vitt, vi har inte många svarta journalister eller journalister med annat etniskt ursprung som jobbar på svenska. Och det ser jag nog som ett problem eftersom människor har olika erfarenheter och det spelar in på hur man rapporterar." ●

Konflikten tar kontextens plats

Torsdagen den 25 februari. Regeringen Marin håller presskonferens. Hårdare restriktioner utlovas. När jag från sportlovssoffan kikar in i min mediebubbla råder förvirring.

Ministrar talar om "sulkutila" trots att finländarnas rörelsefrihet inte påverkas. Det är ett retoriskt grepp utan juridisk förankring. *HBL* rubricerar ändå med den engelska översättningen "lockdown".

På Twitter anklagar **Paavo Arhinmäki** (VF) Social- och hälsovårdsministeriets kanslichef **Kirsi Varhila** för att soloåka när hon varnar för närundervisning i skolorna. Kritiken beror på att undervisningsminister **Jussi Saramo** (VF) på nämnda presskonferens betonat vikten av närundervisning.

På *Vasabladets* webb säger Vasa sjukvårdsdistrikts direktör att restriktionerna kommer "läggligt". I följande artikel säger Vasas ledande överläkare att restriktionerna kommer "en vecka för sent."

Och så vidare.

CORONAÅRET HAR SETT väldigt bra journalistik, till exempel när det handlat om pandemins konsekvenser för vårdpersonal som gör sitt yttersta, för ensamma äldre som isoleras och för elever och studerande som far illa av distansundervisning och -studier.

Men när myndigheters och politikers information och uttalanden ska ut via nyhetsmedierna till medborgarna så händer något. Det är inte en trasiga telefonen-effekt. Snarare kan det liknas vid att hålla ut alla pusselbitar på en gång: alla bitar hör till pusslet, men det är svårt att säga hur.

I en SPT-intervju (24.2) säger **Klas Backholm**, forskare vid Åbo Akademi, att "den vanliga medborgaren åtminstone inte ska behöva googla och förstå sig på lagtexter." Så är det. Nyhetskonsumentens beteende kan problematiseras, men fokus måste vara på dem som informerar och dem som för informationen vidare.

''Nyansskillnader blir motsatta åsikter.

Backholms kommentar är ett svar på frågan om vems ansvar det är att reda ut begreppen: myndigheternas eller journalisternas? Till det kan man tillägga: nyhetsmedier kan inte bortförklara sitt ansvar för förvirringen genom att peka finger mot myndigheter och politiker, lika lite som myndigheter och politiker kan peka finger mot medierna.

Det som saknas i sammanhanget är ofta just... sammanhanget. En smittskyddsläkare, en tjänsteman och en politiker betonar olika saker när de ställs samma fråga. Den här kontexten – i vilken roll de uttalar sig – går ibland förlorad. Då tar konflikten kontextens plats. Nyansskillnader blir motsatta åsikter.

Det är inte fel att lyfta fram konflikter och enskilda journalister kan inte göra mycket åt den splittrade helhet som olika intervjuer skapar. Men de gör klokt i att försäkra sig om att konflikterna är verkliga och inte resultatet av en fråga som inte ställts eller ett sammanhang som inte klargjorts.

Dan Lolax ● Twitter: @danlolax
Skribenten är chefredaktör på *Kommuntorget*.

FÖRE DEADLINE

Peter Östman välkommen åter på HSS Medias debattsidor

Det drar ihop sig till kommunalval, vilket också syns på tidningarnas debattsidor. Tonen i sociala medier speglar av sig i inläggen, men det hör ändå till ovanligheter att politiker från olika partier stjäla innehåll i debattinlägg av varandra.

Så gick det ändå när **Peter Östman**, riksdagsledamot för KD, svarade på en insändare i *Österbottens Tidning* 26 februari. För att styrka sina argument om företagsbeskattning använde han, utan att ange källa, delar av en insändare som publicerats i *HBL* 2019, signerad riksdagskollegan **Anders Adlercreutz** (SFP). Plagiatet upptäcktes av **Andreas Elfving**, politisk sekreterare på SFP, som satte ut det på Facebook.

"Jag har gjort fel här och jag skäms lite för det", medgav Östman när *ÖT* gjorde en nyhetsartikel om diskussionen som blossat upp på Facebook.

"För mig är det här ingen stor sak. Det är nog helt glömt i morgon", svarade Adlercreutz.

Trots att Östman klart brutit mot debattreglerna, både mot allmänna och mot HSS Medias egna, kommer han inte att bestraffas av debattredaktionen.

"Vi har diskuterat fallet internt och har inga planer på att sätta stopp för Östman som insändarskribent. Han har bett om ursäkt både offentligt och av Adlercreutz och han har uppenbarligen lärt sig sin läxa", säger **Nina Dahlbäck**, biträdande chefredaktör på HSS Media.

Att riksdagsledamöter tabbar sig med debattregler hör till ovanligheterna. Dahlbäck ser en större risk med att falska debattinlägg kommer in till redaktionen. Det hände senast i januari, när *Vasabladet* publicerade en insändartext om Inre hamnen, en lokalt het potatis. Inlägget var undertecknat med ett namn som bärs av flera i Vasa, men ingen av dem hade skickat in texten.

"Vi har inte lyckats säkerställa identiteten på den person som sade sig ha skrivit texten. Numera försöker vi kommunicera aktivare med insändarskribenter, bland annat för att säkerställa att det är den undertecknade som faktiskt sänt in texten", säger Dahlbäck.

Johan Svenlin

FOKUS

Toimittaja **Reija-Riikka Patrakka** ohjaa jumalanpalveluksia

Manu Marttinen, teksti • Elias Lahtinen, kuva

Mitä tehdä, jos papin saarna vaikuttaa etäiseltä? Sitä pohtii toimittaja ja monikameraohjaaja **Reija-Riikka Patrakka**, 44.

Patrakka on työskennellyt vuodesta 2007 Kirkkohallituksen Kirkon viestintä -yksikössä, joka tuottaa Ylen televisioitua jumalanpalvelukset. Hän vastaa lähetysten ohjauksesta ja osallistuu seurakunnan kanssa lähetysten suunnitteluun välillä jopa musiikkivalintoja ja saarnan sanamuotoja myöten.

”Koitan innostaa pappeja puhumaan henkilökohtaisemmin. Se koskettaa katsojaa”, Patrakka sanoo.

Patrakka tuli tv-alalle musiikkikasvatus- ja draamaopintojen sekä satunnaisten kanttorin töiden kautta. Monikamera-työtä hän on opiskellut monilla kursseilla.

Vuosi sitten korona sulki kirkot, mutta ei vähentänyt jumalanpalvelusten tarvetta – päinvastoin. Ratkaisuksi kirkon väki keksi studiokirkon, joka pystytettiin Tampereen Mediapolikseen.

”Tämä formaatti kehitettiin viime keväänä, kun ulkotuotantoja ei voinut enää tehdä koronan takia. Olemme saaneet tästä hyvää palautetta, koska katsojat kokevat, että pappi puhuu juuri heille.” •

Reija-Riikka Patrakka ohjasi maaliskuun alussa jumalanpalveluksen, jonka Yle lähettää helatorstaina 13. toukokuuta. Helatorstain liturginen väri on valkoinen, mutta Mediapoliksen tiloihin pystytetyn Studiokirkon lavasteissa näkyy myös jumalanpalveluksen teeman värit.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

Virus muuntuu, mutta sitä ei muunneta

Jokin tuntui oudolta, kun koronaviruksen uusista muodoista alkoi esiintyä uutisissa ilmaisua *muuntovirus*. Toisaalta käytössä on ollut myös *virusmuunnos*, joka ei jostain syystä herättänyt samaa tunnetta. Päällisin puolin kummassakaan ei ole mitään kovin epäilyttävää, mutta kumpaa olisi syytä suosia? Vai käyvätkö jopa molemmat?

Ensi alkuun näyttäisi siltä, että sanat eroavat vain yhdyssanan osien järjestyksessä. Joskus kieleen vakiintuu yhdyssanoja, jotka tarkoittavat keskenään samaa, vaikka niiden osat ovat eri järjestyksessä ja toinen on muutenkin saattanut vaikuttaa toista epäloogisemmalta. Esimerkiksi *hintapyynnön* kelvolliseksi synonyymiksi on lopulta katsottu *pyyntihinta*, jonka pitkäaikaiseen vieroksuntaan suosituksissa lienee vaikuttanut paitsi osien järjestys myös *pyynti*-alun metsästyshenkisyys.

Tälläkään kertaa yhdyssanan sisäinen järjestys ei nouse kynnyskysymykseksi. Lisäksi *muuntoviruksen* ver-

rokeiksi tuntuu olevan tarjolla lukuisia kielellisesti korrekkeja muunto-alkuisia sanoja, kuten *muuntorangaistus*, *muuntogeeninen* ja *muuntohuumeet*.

Muuntoviruksen heikkoudeksi *virusmuunnokseen* verrattuna osoittautuu sen merkitys. Siinä missä *muunnos* voi tarkoittaa sekä muuntumisen että muuntamisen tulosta, *muunto*-sana on yhteydessä vain muuntamiseen. Mallin ottaminen muista *muunto*-alkuisista yhdyssanoista saattaakin johtaa harhaan, koska niissä kyse on nimenomaan tietoisesta muuntamisesta.

Kielitoimiston ja lääkäriseura Duodecimin kielenhuoltajat ovat asiasta samaa mieltä: *muuntovirus* voi välittää jopa vahingollisia merkityksiä, jos virus tulkitaan kirjaimellisesti muunnetuksi eikä vain muuntu-neeksi.

Koronaviruksesta liikkuu muutenkin varsin mielikuvituksellisia teorioita – niitä ei kannata pönkittää epä-täsmällisellä kielellä.

TUTKITTUA

Kuka päättää, näytetäänkö uutiskuvissa väkivallan uhreja?

Eettiset päätökset väkivallan uhrien esittämisestä uutiskuvissa tehdään hajaautusti valokuvaajien, uutistoimistojen ja lehtien yhteistyöllä.

Tämä selviää *Journalism*-lehden julkaisemasta tutkimuksesta, jossa analysoidaan kuvajournalistien ammattietiikkaa. Tutkimuksen on laatinut viestinnätutkija **Jenni Mäenpää** Helsingin yliopistosta. Aineistonsa Mäenpää keräsi vuosina 2017–2018 haastattelemalla Reuters Picturesin, STT:n ja *Suomen Kuvalehden* tekijöitä sekä havainnoimalla suomalaisten kuvajournalistien työtä.

Kuvajournalismin ammattilaiset joutuvat pohtimaan paljon väkivallan ja onnettomuuksien uhrien näyttämiseen liittyviä eettisiä ongelmia. Kuvien julkaiseminen voi auttaa lukijoita ymmärtämään sodan raakuutta tai herättää ihmiset toimimaan paremman maail-

man puolesta. Toisaalta vaakakupissa painavat uhrien ja heidän omaistensa yksityisyys sekä lukijoiden tunteet.

Väkivaltaisia kuvia seulotaan pois uutiskuvien virrasta monella tasolla. Ensinnäkin kuvavalikoimaa säätelee paikallisten valokuvaajien ja kuvatoimistojen tietämys oman alueensa laeista ja tabuista. Kansainvälinen uutistoimisto luottaa paikalliseen osaamiseen ja kokoaa tarjotuista kuvista laajan kattauksen asiakkailleen. Tästä virrasta STT suodattaa Suomen oloihin sopivan, kapeamman valikoiman, josta putoavat usein pois sokeeraavimmat kuvat.

Viime kädessä uutistoimistoissa luotetaan siihen, että kuvapalvelun käyttäjä kykenee itse tekemään vastuullisia päätöksiä. Ongelmaliset kuvat merkitään varoituksilla, joiden on

määrä auttaa journalisteja valikoimaan oman tiedotusvälineensä linjaan sopivaa aineistoa.

Tutkija pitää mahdollisena, että monen kappallisen välikäden kautta kulkiessaan kärsimystä ja kuolemaa esittävä kuvasto muuttuu sovinnaisemmaksi. Jos tragedioita saa kuvata vain tietyllä estetiikalla, media ei välttämättä pysty välittämään lukijoille oikeaa kuvaa ta-pahtumien luonteesta.

Juha Matias Lehtonen

Johanna Sillanpää, 38, on aloittanut Journalistiliiton jäsenyhdistyksen Helsingin Seudun Journalistien toiminnanjohtajana. Hän on työskennellyt järjestötehtävissä vuodesta 2013, viimeksi Mediakunnan toiminnanjohtajan sijaisena. Sillanpää on työskennellyt myös Suomen PEN:n toiminnanjohtajana ja Kirjallisuuden vientikeskus Filissä.

Järjestötyössä tavoitteiden on oltava kirkkaat, sanoo Johanna Sillanpää

Miksi halusit HSJ:n toiminnanjohtajaksi?

Nautin työstä, johon kuuluu yhteydenpitoa, yhteistyötä ja toisten auttamista.

Mitä uutta tuot yhdistyksen toimintaan?

Toimintaa pitää kehittää jäsenistöä kuunnellen. Ensimmäinen askel on jäsenkysely varsinkin, kun kuulumisia ei pääse nyt normaalisti vaihtamaan.

Miten yhdistykseen houkutellaan uusia jäseniä?

Tänä vuonna mietimme erityisesti viestijöiden tavoittamista. Myös opiskelijoiden tavoittaminen viestintää ja oppilaitosyhteistyötä kehittämällä on tärkeää.

Miten jäsenistä saadaan aktiivijäseniä?

Tukemalla entistä paremmin työpaikkojen luottamushenkilöitä ja toimitusosastojen yhteistyötä. Kouluttamalla myös ay-asioista. Miten yhdistys pidetään eloisana korona-ai- kana?

Etsimällä yhteydenpitoon parhaat laitteet ja käytännöt. Webinaareja on ollut paljon. Toiveita vapaamuotoisista kohtaamista pitää selvittää. Kunpa kesällä voitaisiin jo tavata.

Toiminnanjohtajan tehtävä on monipuolinen. Miten saat ajan ja voimat riittämään?

Tehtäviä on jo jaettu hyvin. Lööpillä on oma tuottaja, ja ammatillisia koulutuksia järjestää koulutussihteeri. Edunvalvontaa hoitavat myös hallitus ja luottamushenkilöt.

Miten tasapainoilet yhdistyksen hallituksen, työkavereiden ja jäsenistön näkemysten välillä?

Keskeistä on ymmärtää, että tässä ollaan

jäsenistöä varten yhteistyössä hallituksen kanssa.

Järjestötyössä menestymisen salaisuus?

Kirkas käsitys siitä, minkä yhteisen asian äärellä ollaan ja miksi. Tahto keksiä, miten liekkiä pidetään yllä kussakin ajassa.

Mikä on journalisteissa parasta?

Kiehtova työ, jossa yhdistyvät totuus ja tarinankerronta. Media-alalla työskentelevät ovat sitoutuneita työhönsä ja selviytyvät siitä haastavissakin oloissa.

Entä pahinta?

Ehkä se, etten tiedä, mitä toimittajalle uskaltaa vastata (naurua).

Mitä ay-liike kaipaa juuri nyt?

Suurissa yhteiskunnallisissa muutoksissa oikeuksiaan on puolustettava entistä kovemmin, ja siihen tarvitaan jokaista. Työntekijöiden kanssa on keskusteltava siitä, että työntekijät ovat muutakin kuin kuluerä. Vastuullinen journalismi ulottuu työntekijöiden kohteluun.

Kaija Plit työskenteli HSJ:ssa vuosikymmeniä, hänen seuraajansa Tuula Krzywacki vain kuu-kausia. Mitä mietit ryhtyessäsi tehtävään?

Voin hoitaa sitä vain omana itsenäni. Olen luottavainen itseäni ja muihin. Enemmän mietittävät koronatilanteen haasteet käytännön työssä.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Kirjaillija **Sirpa Kähkönen** toimi Suomen PENin puheenjohtajana vuoden 2015 *Charlie Hebdo* -iskun aikana. Hän näytti, että vaikeisiin asioihin voi työstää kannan, jonka takana seistä.

Nina Erho

Pikkukengillä potku omaan takapuoleen

Oli yksi sydäntalven kylmimmistä päivistä Jyväskylässä 1980-luvun loppupuolella.

Olin varustautunut työpäivääni Keski-suomalaisessa vain ohuella talvitakilla ja pikkukengillä. Lämpimässä toimituksessa kiittelin ammatinvalintaani ja siistiä sisätyötä.

Uutispäällikkö **Martti Sihvonen** tuli hehkutamaan juttuideaansa.

"Haastatellaanpa ihmisiä, jotka joutuvat ulkotöihin kovalla pakkasella! Ja mitä on työnantajan vastuu!"

Valokuvaaja **Antti Bengts** lähti mukaan etsimään haastateltavia. Kun kaduilla oli hiljaista, päädyimme kauppatorille.

Bengts oli varustautunut turkilla, karvahatulla ja huopikkailla. Hän ei huomauttanut mitään omasta asuvalinnastani, mutta virnisteli. Juttukeikan kruunasi kiireessä mukaan nappaamani kuivamustekynä, joka tunnetusti on vihoviimeinen muistiinpanoväline kylmässä.

Tori oli hyytävässä säässä lähes tyhjä. Jokunen myyjä sentään odotteli ostajia. Valitsin haastatteleen risukorikauppiaan, jolta pyysin lyijykynän.

"Miltä sinusta tuntuu, kun joudut nyt tekemään ulkotöitä näin kovalla pakkasella", käynnistin jutun teon.

Myyjä mittaili olemustani ja laukaisi vastakysymyksen:

"Mikset kysy sitä itseltäsi?"

Sitten hän jatkoi ystävällisellä muistutuksella, miten varaudutaan asianmukaisesti kylmään säähän: oikea asukokonaisuus, kerros-pukeutuminen, pään suojeleminen, lämpimät talvikengät.

Myyjä ehkä näki, kun opettavaiset sanat saivat silmäni kostumaan. Kenties hän tunnisti myös henkisen potkun omaan takapuoleeni.

Uutispäällikön edellyttämästä työnantajan vastuusta en kirjoittanut mitään.

Heikki Kuutti

Kirjoittaja työskenteli toimittajana Keski-suomalaisessa 1980-luvulla.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Aino Salosen mielestä palkka riippuu nykyisin liian usein siitä, onko työntekijällä taitoa ja uskallusta neuvotella itselleen siihen korotuksia.

LAKIALOITE LISÄISI PALKKA-AVOIMUUTTA JA ANTAISI KEINOJA PUUTTUA SUKUPUOLTEN PALKKAEROIHIN

Hertta-Mari Kaukonen, teksti ● Heli Saarela, kuva

Palkkahaarukka: 3500–4500 euroa osaamisen ja kokemuksen mukaan.

Tällä tarkkuudella työnhakupalvelu Duunitori ilmoitti palkan, kun se haki viime syksynä sisältöpäällikköä. **Aino Salonen** pitää työpaikkansa palkkahaitareista kertomista hyvänä asiana. Hänen oma palkkansa toimituksellisista sisällöistä vastaavana sisältöpäällikkönä on 4100 euroa.

”Olen palkka-avoimuuden kannalla. Tietenkin työpaikan palkkataso voi olla jollekin kipeä tieto, jos muilla on parempi palkka. Mutta mielestäni työnantajan pitäisi pystyä perustelemaan jokaisen työntekijän palkka”, Salonen sanoo.

HALLITUSOHJELMAAN ON kirjattu tavoite palkka-avoimuuden edistämiseksi. Perusteettomiin sukupuolten väliin palkkaeroihin halutaan puuttua nykyistä tiukemmin.

Asiasta on tulossa kevään aikana lakialoite. Sen tarkoitus on muuttaa tasa-arvolakia siten, että työntekijät ja heidän edustajansa, kuten luottamushenkilöt, saavat tietoa henkilöstön palkoista aiempaa helpommin.

Sosiaali- ja terveysministeriössä lakimuutosta valmistelevan työryhmän vetäjän **Tanja Auvisen** mukaan palkkatiedot eivät jatkossakaan olisi näkyvillä esimerkiksi yrityksen intranetissä. Palkkatietojen saamiseen pitäisi olla erityinen syy.

”Sen täytyy olla joku rajattu tilanne, missä on epäily palkkasyrjinnästä”, Auvinen sanoo.

Journalistinaisen euro on Journalistiliiton viimevuotisen työmarkkinatutkimuksen mukaan noin 97 senttiä. Vaikka sukupuolten välinen palkkaero on alalla keskimäärin pieni, työpaikkakohtaiset erot voivat olla isompia.

”Työntekijöiden näkökulmasta olennaista on työpaikkakohtainen palkkaerojen selvittäminen

naisten ja miesten välillä”, Journalistiliiton juristi **Tuomas Aalto** sanoo.

Tasa-arvolaki velvoittaa työnantajia edistämään palkkatasa-arvoa ja poistamaan perusteettomat palkkaerot jo nyt. Aalto uskoo, että palkkatietoisuuden kasvattaminen lisää tasa-arvoa.

”Henkilöstön tiedonsaanti on ollut ongelma. Palkkatasa-arvon edistäminen edellyttää tietoa yksittäisten työntekijöiden palkoista”, Aalto sanoo.

AINO SALOSEN MIELESTÄ palkkatieto pitäisi kertoa jo työpaikkailmoituksessa, jotta palkkakuoppia ei pääsisi syntymään.

”Uran alussa oli hirveän vaikea määritellä palkkatoivetta, ja olen ehkä lähtenyt liian halvalla töihin. Oman palkan nostaminen on ollut aiemmin urallani pitkä ja kivinen tie, koska media-alan yritykset voivat aina vedota siihen, että tämä on laskevaa liiketoimintaa”, Salonen sanoo. ●

AUTTAISIKO TYÖVÄLINEPOOLI, JOS ETÄTYÖ JÄÄ PYSYVÄKSI?

Koronaepidemiasta johtuva laajamittainen siirtyminen etätyöhön on tuonut journalistien työhön paljon joustoa, mutta myös joitain haittoja. Journalistiliiton helmikuussa toteuttamassa koronakyselyssä yksi esille nousseista asioista oli huonontunut työergonomia.

Kyselyssä yli 50 prosenttia vastanneista koki työergonomian kotona työskennellessä melko tai erittäin paljon huonommaksi kuin työpaikalla. Vastanneista jäsenistä 36 prosenttia kertoi kärsivänsä tuki- ja liikuntaelinten vaivoista melko tai erittäin paljon enemmän kuin aiemmin.

Työergonomiaan on hyvä kiinnittää huomiota nyt, sillä etätyötä tehdään aiempaa enemmän todennäköisesti myös koronan jälkeen. Moni tutkimukseen vastannut kertoi, että etätyön jatkumisen on heidän omakin toiveensa.

ERGONOMISEN TYÖSKENTELYN järjestäminen ei ole yksin työntekijän vastuulla – ei työpaikalla eikä kotona työskennellessä. Lain perusteella työnantajan vastuu ja velvollisuus ovat selvät.

Työturvallisuuslain ergonomiaa ja näyttöpäätetyöskentelyä koskevat säännökset velvoittavat työnantajan oma-aloitteisesti järjestämään työvälineet ja työn suorittamisolosuhteet sellaiseksi, että haitta ja vaara terveydelle on mahdollisimman pieni. Työnantajan on myös ennakoivasti seurattava ja arvioitava työolosuhteita ja fyysistä kuormitumista.

Työturvallisuuslakia sovelletaan myös muualla kuin työpaikalla työskennellessä.

Miten työnantajan tulisi sitten käytännössä toimia?

Ensin on syytä selvittää esimerkiksi kyselyllä, millä tasolla etätyötä tekevien ergonomia ylipäättään on. Kyse voi olla yleisestä tai työntekijäkohtaisesta selvityksestä, mielellään molemmista.

Tämän jälkeen työnantajan tulee laatia ja toteuttaa mahdolliset toimenpiteet ergonomian parantamiseksi. Toimenpiteet voivat olla mitä erilaisimpia asioita, lisätyövälineistä kehoituksiin lisätä liikkumista työpäivän aikana. Tilannetta pitää myös seurata ja arvioida uudestaan myöhemmin.

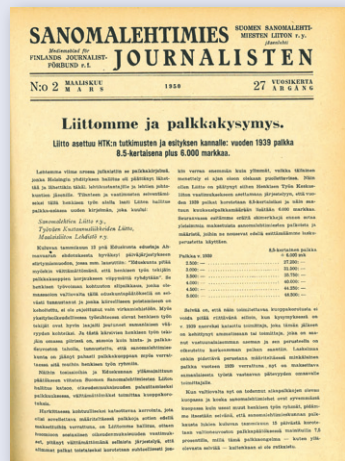
Sopivat työvälineet ovat tärkein osa hyvää työergonomiaa. Jos työtä tehdään säännöllisesti etänä, samojen välineiden tulisi lähtökohtaisesti olla käytössä työnantajan tarjoamana ja kustantamana.

Normaalisti kyse on säädetystä työtuolisista, sähköpöydästä ja lisänäytöstä. Mahdolliset lisälaittehankinnat ja niistä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset tai työntekijän valinnanvapaus tehdä työtä kotona ja työpaikalla eivät nähdäkseeni kavenna työnantajan velvollisuutta pitää huolta työvälineistä.

Sähköpöytä voi hinnan ja tilan puolesta olla vaikeampi asia etenkin, jos säännöllinen työskentely tapahtuu vuoroin kotona ja työpaikalla. Tällöin on hyvä muistaa, etteivät kaikki tarvitse kotiinsa sähköpöytää eikä se kaikille edes ole tilasyistä mahdollista.

Yksi tapa järjestää työvälineet voisi esimerkiksi olla eräänlainen työvälinepooli, josta työntekijät voivat lainata tarvitsemansa työvälineet kotiinsa. ●

Tuomas Aalto ● tuomas.aalto@journalistiliitto.fi
Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Sanomalehtimies 2/1950 julkaisi palkka-keskustelun lisäksi sotainvalidien toiveen paremmasta kohtelusta mediassa.

Vammaisjärjestö ripitti toimittajia jo 70 vuotta sitten

Millaisina vähemmistöt esitetään mediassa? Kuvailaanko vähemmistöön kuuluvia asiattomasti? Keskustelua käytiin jo maaliskuussa 1950, kun Sotainvalidien Veljesliiton Aivoinvalidit ry. lähestyi *Sanomalehtimiestä* kirjeellä. Järjestö halusi oikoa mediassa usein esiintyvää väärää tietoa.

Yhdistys ”kiinnittää huomiota sanomalehdissä olleisiin uutisiin rikostapauksista, joissa tekijän tai siksi epäillyn epiteettinä on käytetty sanaa ’aivoinvalidi’”. Asianomaisen henkilön aivovammasta ei asiaa tutkittaessa useinkaan ole voitu esittää mitään todisteita”, invalidijärjestö kirjoittaa.

”Rikollisuus ei suinkaan ole aivovammasta johtuvaa.”

Järjestön mukaan vaarana on, että ”suuren yleisön keskuudessa voi vakiintua mielipide, että mikäli aivovammainen johonkin kykenee, on se jotain negatiivista”. Tämä puolestaan voi vahingoittaa ”eteenpäin pyrkivien invalidien mahdollisuuksia työpaikan saamisessa jne”.

Sanomalehtimies kehottaa liiton jäseniä ottamaan järjestön toiveen huomioon.

Maria Pettersson

Päätoimittaja puolusti koskiluontoa ja periaatteitaan

PÄÄTOIMITTAJA SEPPO VENTO
13.6.1930 VESANTO – 9.2.2021 JOENSUU

Yhteiskuntatieteiden maisteri, *Karjalaisen* entinen päätoimittaja **Seppo Vento** kuoli 9. helmikuuta kotonaan Joensuussa. Hän oli kuollessaan 90-vuotias. Vento syntyi Vesannolla 13. kesäkuuta 1930. Ylioppilaaksi hän pääsi Kemijärven yhteiskoulusta.

Lahti-lehdessä Vento oli päätoimittajana 1959–1960. Lahdesta hän siirtyi Joensuuhun kokoomuslaisen *Karjalaisen* toiseksi toimittajaksi. Päätoimittajaksi Vento nousi vain 35-vuotiaana 1965 ja hoiti tehtävää vuoteen 1992.

Vennon tärkein taistelu oli pelastaa Lieksan Ruunaan kosket. Valjastamista kannattivat maakunnan pääpuolueet. Riita tärveli lehden ja rakentamista kiihkeästi ajaneen maaherra **Esa Timosen** (kesk.) välit.

Vaikka Vento oli päällikkötoimittaja, hän toimi 1964–1968 Pohjois-Karjalan Sanomalehtimiesyh-

distyksen puheenjohtajana. Häntä kismitti se, että journalistien ammattiliitto siivosi tuolloin päätoimittajat pois jäsenluettelostaan.

Periaatteet ajoivat Vennon ja lehden uudet pääomistajat törmäyskurssille. Vento ilmoitti 1991 lopussa jäävänsä eläkkeelle 31.12.1992. Suunnitelmaan tuli mutka alkuvuonna 1992, kun hän antoi lehdessä tilaa uutiselle pääomistajien vankeustuomioista.

Juttu suututti omistajat, jotka erottivat Vennon ja päättivät lopettaa palkanmaksun. Se ei onnistunut. Työt päättyivät, mutta palkka juoksi eläkepäiviin saakka.

Heikki Vento

Kirjoittaja on Seppo Vennon poika.

Pienestä naisesta jäi iso jälki

TOIMITTAJA LEENA SERETIN
11.11.1959 KEMI – 28.1.2021 SIPOO

Se mikä oli **Leena Seretinin** oikein ja totta, sitä hän puolusti, vaikka vastassa oli kuka. Päätöksissään hän ei vitkastellut, ja sillä tavalla hän ehtikin paljon. Kaverit kertovat, että jo lukiossa oli nähtävissä, minne Seretin suuntaisi. Riitti, kun luki hänen toimittamaansa lehteä, *Kouludemaria*.

Seretin aloitti toimittajan työt *Kansan Lehdessä* Tampereelta. Sitä seurasivat *Lippu*-, *Liikeväki*- ja *Puntari*-lehdet. 1980-luvun lopulla Seretin meni UP-uutispalveluun ja keskittyi työmarkkina-asioihin. Vuonna 1995 hän siirtyi freelance-riksi ja yrittäjäksi.

Työn rinnalla olivat aina yhteiset asiat. Seretin oli Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksen puheenjohtaja sekä Naistoimittajien ja ay-lehtien toimitusosaston hallituksissa. Hän edusti Journalistiliiton valtuustossa freelancereita ja piti esillä itsensätyöllistäjien ja

KUVA: VESA LAITINEN

yksinyrittäjien asioita. Jokesin asiamies Seretin oli 1996–2001. Leenan solidaarisuudesta kertoo, että hän osoitti osan testamentistaan sananvapautta sekä journalistien ammatillisia ja edunvalvonnallisia taitoja vaaliviin säätiöihin.

Leena oli pitkään aviomiehen- sä omaishoitajana. Kun puoliso elokuussa kuoli, Leena jäi kaksin Elmo-koiransa kanssa. Marraskuussa kuoli Elmokin, ja nyt lähti tapaturmaisesti Leena, jonka eloisaa olemusta laaja ystäväpiiri jää kaipaamaan.

Auli Kivenmaa, Jarmo Aaltonen ja Kari Leppänen

Kirjoittajille Leena Seretin oli ystävä, kollega ja järjestökaveri.

Nitrodiskotaiteilija on poissa

TAITTAJA-GRAAFIKKO HANNU MARTTINEN
12.9.1945 HELSINKI – 10.2.2021 HÄMEENLINNA

Taittaja-graafikko **Hannu Marttinen** kuoli Hämeenlinnan Koivikkokodissa 75-vuotiaana vain kuukausen jälkeen, kun syöpädiagnoosi oli varmistunut.

Taidemaalari Ateneumista valmistunut Marttinen hakeutui 1970-luvulla lehtialalle, taittajaksi *Apu*-lehden, jonka levikki tuolloin oli aikakauslehdistä suurin ja henki sen mukainen: isäntien ja renkien juhliessa kaikki olivat kuin yhtä perhettä, menestys maistui kaikille.

Jos kränää syntyi, Marttinen luovi diplomaattisena ammattiyhdistysmiehenä riidat rauhan satamaan.

Työssään graafikkona ja taittajana hän oli nopea, ja piirroskuvitukset olivat oivaltavia. Kuvat saivat yhä suuremman merkityksen *Avun* Nitrodisko-vitsiaukeamalla, jonka kuvittamista ja myös toimittamista Marttinen jatkoi myös *Iltalehden* vuosinaan ja eläkkeellään vuoteen 2015 saakka.

Marttinen toimi 1990-luvulla myös *Journalistin* freelancetaittajana.

1990-luvulla Hanski oli *Iltalehdessä* viitisen vuotta samaan aikaan poikansa **Manu Marttisen** kanssa. Isä opetti poikansa käyttämään taitto-ohjelmaa.

Kipinä taiteeseen Hannu Marttinen sai jo geeneissä. Isä oli säveltäjä **Tauno Marttinen** ja äiti balettikoulun johtaja **Ilmi Marttinen**. Hannu oli heidän viidestä lapsestaan vanhin.

Hanskia jäivät kaipaamaan poika, tytär, viisi lastenlasta ja kolme sisarusta perheeseen.

Eino Leino

Kirjoittaja on Hannu Marttisen entinen työtoveri Avusta.

KOKOUKSET

SKJ:n vuosikokous

Savo-Kainuun journalistien vuosikokous on la 27.3. klo 12 alkaen ensisijaisesti Teams-kokouksena. Mahdollinen paikan päällä osallistuminen ja ruokailu ovat Kuopiossa hotelli Scandic Kuopiossa. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, valitaan muun muassa puheenjohtaja ja hallitus. Kokouksessa julkistetaan vuoden 2021 journalistipalkinto, todetaan/valitaan uusi valtuutettu Journalistiliiton valtuustoon ja käsitellään hallituksen esitys yhdistyksen Kuopion Julkulan lomakylästä. Koronan ja Teamsin takia edellytetään ennakoon ilmoittautumista sähköpostitse 24.3. mennessä: asiamies Kari Manninen, p. 0505261444, kari.manninen@skj.inet.fi. Tilannetta päivitetään tarvittaessa yhdistyksen nettisivulle.

Aika: La 27.3. klo 12

Paikka: Teams / Scandic Hotel Kuopio, Satamakatu 1, Kuopio

Ilmoittautumiset: Kari Manninen, kari.manninen@skj.inet.fi, 24.3. mennessä

Lisätiedot: savokainuunjournalistit.yhdistysavain.fi

Järjestäjä: SKJ

Satakunnan Journalistien vuosikokous

Koronaepidemian vuoksi Satakunnan Journalistit ry:n 100. vuosikokous pidetään etänä Teams-kokouksena la 27.3. klo 16. Journalistiliiton edustajana kokoukseen osallistuu edunvalvontajohtaja Petri Savolainen. Vuosikokousasioiden lisäksi ohjelmassa on perinteikkään journalistipalkinnon Sata-Tonin jako. Laihaksi lohdutukseksi suunnitellamme on järjestää etäkokoukseen osallistuville ruokien kotiinkuljetus. Ilmoittautumiset sihteeri Jukkapekka Varjoselle 23.3. mennessä sähköpostilla: sataasihteeri@outlook.com.

Aika: La 27.3. klo 16

Paikka: Teams

Ilmoittautumiset: sataasihteeri@outlook.com, 22.3. mennessä

Järjestäjä: Satakunnan Journalistit

KOULUTUKSET

Uudistuminen ja mielekäs työ -valmennus

Askarruttaako työttömyys, irtisanomisen uhka tai eläkkeelle jääminen? Työikäisille, yli 50-vuotiaille Journalistiliiton jäsenille tarkoitettua työpajassa pohditaan uudistumista työelämässä. Työpajan vetää valmentaja Johanna Muurauskangas ja siihen mahtuu 25 osallistujaa.

Aika: Ma 22.3. klo 16.30–18.30

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 15.3. mennessä

Järjestäjä: Journalistiliitto

Jpodden: Journalister som skriver skönlitteratur

Jpodden, Journalistförbundets podcast, utkommer med sitt fjärde avsnitt fredagen 26 mars. Temat är journalister som skriver skönlitteratur och gäster är Karin Erlandsson och Mikael Crawford. Är det svårt att släppa nyheter, fakta och verkliga händelser och ge sig hän åt fantasin? Bland annat de frågorna ställs av programvärden Magnus Londen.

Journalistiliiton ruotsinkielisen Jpodden-podcastin neljännessä jaksossa käsitellään toimittajien tietä kirjailijoiksi. Magnus Londenin vieraina ovat toimittajat ja kirjoittajat Karin Erlandsson ja Mikael Crawford. Löydät Jpoddenin kaikki jaksot Journalistiliiton nettisivuilta sekä useista suoratoistopalveluista.

Tid: Fre 26.3.

Information: journalistiliitto.fi/sv/medlemsformaner/jpodden-journalistförbundets-podcast

Arrangör: Journalistförbundet

Työsuhteen päättymisen juridiikkaa

Työsuhteen päättymiseen liittyy erilaisia sopimuksia ja pykäläitä, oikeuksia ja velvoitteita. Liiton juristi Tytti Oras antaa askelmerkit tässä hetteikössä suunnistamiseen. Koulutus on avoin kaikille liiton jäsenille.

Aika: Ke 14.4. klo 16–17

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 31.3. alkaen

Järjestäjä: Journalistiliitto

Työkaluja tutkivaan paikallisjournalismiin

Talousjournalismiin ja kuntatason vallankäytön verkostoihin erikoistunut tutkiva free-toimittaja Outi Salovaara kertoo, miten tehdään rohkeaa tutkivaa paikallisjournalismia. Koulutus on tarkoitettu erityisesti paikallisjournalismin parissa työskenteleville.

Aika: To 22.4. klo 14–16

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 1.4. alkaen

Järjestäjä: Journalistiliitto

Juhladokumentissa äänessä ovat muun muassa Ylen toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila ja tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Juhladokumentti saa ensiesityksensä

Journalistiliitto kutsuu jäseniään yhteiseen elokuvailtaan tiistaina 23. maaliskuuta, kun liiton ja suomalaisen journalismin historiasta kertova lyhytdokumentti saa ensi-iltansa. Koronatilanteen vuoksi tilaisuus järjestetään kokonaan verkossa.

12 minuutin pituisen dokumentin lisäksi luvassa on puheohjelmaa. Keskustelemassa ovat muun muassa *Iltalehden* toimittaja **Lauri Nurmi**, Suomen Kuvalehden tuottaja **Salla Vuorikoski** ja Milttonin

varatoimitusjohtaja **Katri Makkonen**. Illan ohjelmasta tiedotetaan tarkemmin Journalistiliiton verkkosivuilla ja uutiskirjeessä.

Suomen Journalistiliiton perustamisesta tulee maaliskuussa sata vuotta. Juhlavuosi huipentuu 14. lokakuuta Helsingissä järjestettävään Journalismin juhlaan.

Marja Honkonen

Journalistiliitto 100 -juhladokumentin ensi-ilta ti 23.3. klo 17.
Lisätiedot: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

KOKOUKSET

SFJ:n vuosikokous

Suomen freelance-journalistien vuosikokous järjestetään la 10.4. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Koronapandemian vuoksi kokous järjestetään etänä. Kokous alkaa klo 14, mutta kokouksen osallistujien toivotaan kirjautuvan sisään kokoukseen jo klo 13.45. Näin voidaan varmistaa, että yhteydet toimivat. Kokoukseen ilmoittaudutaan etukäteen, ja osallistujille lähetetään kokousasiakirjat sähköpostilla. Tarkemmat ohjeet SFJ:n sivuilla: freet.fi. Sivulla julkaistaan tiedot myös vuosikokouksen yhteydessä järjestettävästä muusta ohjelmasta. Kokouksessa ovat äänivaltaisia SFJ:n jäsenet.

Aika: La 10.4. klo 13.45

Paikka: Teams

Lisätiedot: freet.fi

Järjestäjä: SFJ

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

Anna-Sofia Berner, 35

- Toimittaja. Tammikuusta 2019 alkaen Helsingin Sanomien Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja.
- Työskennellyt aiemmin ennen muuta feature-toimittajana. Vuodesta 2010 Helsingin Sanomissa, sitä ennen Ylioppilaslehdessä ja Aamulehdessä.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta ja Master of Arts Columbian yliopiston journalismikoulusta.

Korona on siirtänyt Anna-Sofia Bernerin töitä Zoomiin ja kotisohvalle. Instagramissa näkyy välillä kuvan työhuone, muu koti vähemmän. The Washington Postin lisäksi Berner tilaa paperisena The New York Timesia.

Suosittu, Yhdysvaltoja käsittelevä Instagram-tili on kirjeenvaihtaja Anna-Sofia Bernerin oma projekti

Toimittaja ja bloggaaja
Julia Thurénin valinta

"Helsingin Sanomien Washingtonin-kirjeenvaihtajan **Anna-Sofia Bernerin** jutut Yhdysvalloista ovat analyttisiä, perusteellisia ja nautinnollista luettavaa. Kuitenkin se, millä hän on saanut minut kiinnostumaan USA:n politiikasta entistä syvemmin, ovat hänen Insta-storynsä eli lyhyet videot ja kuvat, joita hän tekee näkemästään ja kokemastaan Instagramiin. Yhdysvaltoja on helppo ajatella elokuvamaailmana, paikkana 'jossain tuolla'. Berner tuo tapahtumat lähelle. On ollut superkiinnostavaa nähdä ihmisiä kiipeämässä Capitolin muuria pitkin ja seurata, kun hän ajaa kuvaajan kanssa pitkin Yhdysvaltoja haastattelemassa ihmisiä ennen vaaleja. Myös Bernerin Q&A-sessiot Instagramissa ovat tuoneet journalismin lähemmäs ja tehneet siitä uudella tavalla kiinnostavaa."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Evelyn Hockstein, kuva

Kun lähdin *Helsingin Sanomien* kirjeenvaihtajaksi Washingtoniin, perustin kokeilumielessä työlle erillisen Instagram-tilin. Se on ihan oma projektini, ja olen sanonut kaikille, että teen sitä niin kauan kuin se on kivaa. Välillä toimitus muistuttelee täämään sisältöihin *HS:n*, jotta niitä on helpompi jakaa lehden virallisella tilillä", sanoo **Anna-Sofia Berner**.

Hän julkaisee Instagramissa @annasofiaberner-tilillään kuvia, tekstiä ja videoita sekä vastaa seuraajiensa kysymyksiin Yhdysvalloista.

"Käynnistelin tiliä hitaasti ja ensin vain kuvilla. Ensimmäisen Q&A-session tein syyskuussa 2019, kun tajusin, että **Trumpin** virkarikostutkintaa voi olla Suomessa vaikea hahmottaa. Sitten tilin seuraajamäärä on kasvanut, mutta kieltäydyn silti ottamasta painetta sen jatkuvasta päivittämisestä. Sitä helpottaa, että seuraajani ovat hirveän kivoja ja antavat vilpittömän oloista kiitosta.

Suora vuorovaikutus yleisön kanssa auttaa pysymään kärryillä siitä, mitä Suomessa tiedetään ja mikä kiinnostaa. Instassa on myös helpo näyttää, millaista Yhdysvalloissa on. Mediakasvatustakin se on, kun yleisö näkee työhöni kuuluvaa matkustamista ja sen, että täällä säädän minä eikä mikään kasvoton media. Pääosa seuraajistani on 25–40-vuotiaita naisia, mutta on joukossa Yhdysvaltain politiikasta kiinnostuneita miehiäkin.

Minulla ei ole kummoisia visuaalisia lahjoja, mutta storyja on silti rentoa tehdä, koska ne katoavat vuorokaudessa. Työmatkoilla kuvaan, kun aikaa jää. Kuvaan esimerkiksi ilmiöitä, jotka näyttävät suomalaisesta vierailta, kuten abortinvastainen mainos Floridassa. Haastattelujen kuvaaminen usein jää, kun keskityn itse haastatteluun. Nykyään laitan materiaalit Instaan vasta päivän päätteeksi, jotta asioita jää vähemmän kesken ja ilmaan.

Joskus Instagramin keskustelut heijastuvat suoraan lehtityöhön. Capitolin valtauksen jälkeen minulta kysyttiin jälleen kerran, miksi Trump on niin suosittu. Ajattelin, että miksi aina tämä, kun siihen ei ole mitään yhtä vastausta. Mutta kysymys jäi muhimaan, ja käsitteelin sitä **Bidenin** virkaanastujaispäivän esseessä.

Tällä hetkellä on vaikea nähdä, miten voisin jatkaa tällaista Instagramin käyttöä, kun joskus palaan Suomeen. Kirjeenvaihtajana työ ja elämä sekoittuvat, ja kokemuksia on helppo jakaa ilman, että paljastaa loputtomasti itsestään." ●

Äänestyspäätösten
märehtiminen on
koneellistumassa.

